

DIRVA

THE FIELD

Nr. 2
Sausio-January 13, 1955
Cleveland, Ohio

Ar teisingai atstovaujami Maž. Lietuvos reikalai

Toks jau yra viešajame gyvenime dalyvaujančio žmogaus likimas, kad visuomenė seka jo veiksmus ir dėl jų reiškia savo nuomonę. Juo visuomenininkas yra plačiau žinomas, tuo daugiau akių stebi jo veiklą.

Tenka objektyviai pripažinti, kad iš Europos esančių visuomenės veikėjų Erdmono Simonaičio vardas populiarumo atžvilgiu stovi pirmutinėje eilėje. Lietuvių tauta niekada neužmirš jo nuopelną Mažosios Lietuvos gyvenime, o jo vaidmuo Klaipėdos krašto paskutiniųjų dešimtmečių istorijoje yra dar gyvas visų bendralikių atmintyje, tad nėra reikalo tautai ypatingai pabrėžti. Už lietuvišką darbą jis kartu su visa eile kitų Mažosios Lietuvos veikėjų skaudžiai nukentėjo, nes žiauriausioje vokiečių koncentracijos stovykloje buvo išlaikytas bene su viršum ketverių metų. Vokiečių kerštas jį pasiekė ir vėliau. Iš jo neteisėtu būdu buvo atimta jam priklausiusi kompensacija už patirtas kančias koncentracijos stovyklose.

Jeigu kas yra augščiau iškilęs visuomenės akyse, tam, šalia garbės, tenka ir didelis atsakomybė. Visuomenė kažkaip savaime laukia, kad toks pagarbomas asmuo išsilaikytų deramoje augštumoje. Todėl yra suprantama, kad j Erdmoną Simonaitį visuomenės akys yra nukreiptos daugiau, nekaip į vieną kitą konjunktyrinių visuomenininką, išskalaatą paviršium tarytum skiedra potvynio metu. Taip sakdami, mes neužmerkiame akių prieš vieną kitą šio Mažosios Lietuvos veikėjo silpnę. Visuomenininkas gyvena savo rūšies stikliniame name, todėl visi mato jo gerus darbus, bet pastebi taip pat jo silpnasias savybes. Tačiau Erdmono Simonaičio atvejuje visuomenė be ypatingų pastangų Donovanado jam silpnębes ir įžiūrėdavo jo asmenyje veikėją, už kurio ligišiolinio gyvenimo slėpėjo kiekvienam lietuviui brangūs principai. Šitokia išskirtina padėtis betgi uždeda ir ypatingą atsakomybę.

Tačiau paskutiniu metu iškilo viešumon vienas kitas dalykas, kuris verčia rimtai susimąstyti kaip sykis tas visuomenės dalį, kuriai E. Simonaičio vardas ligišiol nekintamai buvo brangus. Kai pereitų metų spalio 23-25 d. buvo susirinkusi Vokietijos lietuvių bendruomenės taryba, kurios narys yra ir E.

Simonaitis, ir kai buvo renkama tos bendruomenės valdyba, kandidatų buvo pastatytas ir šis Mažosios Lietuvos veikėjas. Tačiau visų dalyvių didžiausiam nustebimui jis tegavo vienui vieną balsą, nors rinkimuose turėjo teisę dalyvauti 12 žmonių. Turbūt, ne mažiau buvo priblokštas ir pats Simonaitis, nes, kaip girdėti, jis karčiai išmetinėjęs, kad už jį nebalsavę net klaipėdiškiai. Reikia atsiminti, kad Vokietijos lietuvių bendruomenės tarybą yra išrinkti net keturi Klaipėdos krašto gyventojai. Be to, tarybos narių tarpe surasime mažiausia dar kelis tautiečius, kurie yra ilgai gyvenę toje gražioje Lietuvos pajūrio žemėje, tad negalima teigti, kad tarybos narių daugumai Mažosios Lietuvos reikalai būtų svetimi ir kad ji būtų atsisakiusi atiduoti balsą už Simonaitį tik atsitiktinai. Galimas dalykas, kad ne visų posėdžio dalyvių tokio pasielgimo motyvai buvo vienodi, bet, turbūt, neprasilensime su tikrove teigdami, kad dauguma pasiūlymo nuo Simonaičio, nesutikdama su jo paskutiniojo laikotarpio veikla. Toji veikla žymia dalimi yra susijusi su Vlika.

Mažosios Lietuvos Taryba jau labai seniai pasisakė už įsijungimą į Vliką. Tačiau vad. krikščionių demokratų blokas metų metais tam priešinosi. Toks jo nusistatymas nebuvo padiktotas kokių nors valstybinio pobūdžio sumetimų. Jam rūpėjo išlaikyti sau naudingą partinės aritmetikos santykį Vlike. Atsimename, kaip neabejojamai didžioji lietuvių visuomenės dalis piktnosio tokiu krikščionių demokratų elgesiu. Buvo aišku, kad šiuo atveju jiems partiniai interesai neabejojamai stovėjo augščiau visko. Kaip sykis tų srovų atstovai Vlike, kurie sudarė vad. laicistinį bloką, nuosekliai gynė Mažosios Lietuvos veikėjų reikštą norą įeiti į Vliką.

Po ilgus metus trukusio "erzelio", kuris jaudino mūsų visuomenę ir kėlė žmones kartu su prieš Vliką, pagaliau 1951 m. buvo surasta tam tikra išeitis. Mažosios Lietuvos atstovas buvo įsileistas į Vykdomąją Tarybą, bet nebuvo priimta į Vliką. Mat, klerikalinis sparnas atkakliai laikėsi savo dominuojančios padėties Vlike. Bet, kaip bebūtų, buvo žengtas žingsnis pirmyn. Martynas Brakas buvo paskirtas Vykdom. Tarybos nariu. Dar liko nepatenkintas Mažosios Lietuvos reikalas.

Pranešama, kad Rusijoje, darbo stovyklose, miręs Stalino sūnus, aviacijos generolas Vasily Stalin. Jis paskutinį kartą buvo matytas 1953 m. kovo 9 d. tėvo laidotuvių. Pasigendama ir Stalino dukters Svetlanos. Pasirodo, kad tėvo išgalvotos naikintu priemonės dabar gerai tarnauja vaikų naikinimui...

sios Lietuvos Tarybos reikalavimas priimti ją į Vliką. Atkaklus klerikalinio sparno laikymasis partinės aritmetikos toliau piktno visuomenę. Tuo metu Reutlingeno institucija jau buvo nusipolitikavusi. Išstius metus ta institucija buvo pasidalinusi į lygius, po penkis balsus turėjusius blokus, ir nebegalėjo priimti jokio esminio nutarimo. Tokioje būklėje pačių mažlietuvių tarpe atsirado abejojimų, ar verta iš viso eiti į Vliką, nes jų atstovai būtų tekusi sprendimo rolę tarp dviejų nesutariančių blokų. Buvo teisingai samprotauta, kad Mažosios Lietuvos žmogui nedera veltis į partinės aritmetikos rietenas, kuriais Vlikas pasižymėjo ir kurios skaldė (ir nebeskaldo!) lietuvių visuomenę.

1952 m. vasarą Vlike įvyko didysis sprogimas. Trys klerikalinio sparno atstovai triukšmingai iš Vliko pasitraukė ir, trenkdamis durimis, viešai pareiškė: "Vlikas paneigė rezistencinį savo pobūdį, išsigimdama į grynai politinę instituciją, mintančią partinėmis vidaus kombinacijomis, neturinčiomis pateisinimo, tremtyje". Tai skaudus tų žmonių sprendimas, kurie juk patys buvo Vlike ir turėjo progą gerai pažinti jame viešpatavusią dvasią!

Tačiau atrodo, kad pagaliau Vlike atmosfera pragiedrės. Vieno bloko aritmetikos lentelė suskilo! Tiesa, išėjusio Darbo Federacijos atstovo vieton į Vliką netrukus įėjo kitas, o tuojau pat prasidėjo įprastos "kombinacijos". Krikščionims demokratams rūpėjo žutbūt į Vliką sugrąžinti Vienybės Sąjūdžio atstovą. Liaudininkams artima Montrealio "Nepriklausoma Lietuva" (Perkelta į kitą pusl.).

Po 32 metu

Sausio mėn. 15 d. sueina 32 metai nuo Klaipėdos krašto sukilimo ir to krašto prie Lietuvos valstybės prijungimo.

Klaipėda ir jos apylinkės, prisijungusios prie Lietuvos, gyveno didelio ekonominio kelimo ir gėrbiuio laikotarpį. Uostas sumodernėjo, miestas plėtėsi, darbų gausėjo. Tik tautiniu požiūriu, nuolat tiesioginiai ir netiesioginiai klišantis Vokietijai, buvo sutinkama daug kliūčių pažangai.

Nacionalsocialistinio Vokietijos valdymo viršūnė Klaipėda iš Lietuvos vėl buvo išplėsta. Greit ir tie to krašto gyventojai, kurie visą laiką buvo pratę sėdėti ant tvoros ir į abi puses dairytis, pajuto, ką reiškia sveiko ir natūralaus užnugario praradimas. Atrodė, kad daug kas buvo išgydyti, daug kas pradėjo nuoširdžiai ilgėtis Lietuvos.

Klaipėdos kraštui, kaip ir visai Lietuvai, baigiantis karui, užgruvo naujos bolševikinės nelaimės. Daug to krašto žmonių paliko savo žemę ir namus ir išsigelbėjimo ieškojo tremties kely. Ir pokarinės dienosose Vokietijoje buvo nesunku sutikti senųjų klaipėdiečių, kurie vienodai ilgėjęs savo tėviškęs ir Lietuvos valdymo laikų.

Dabar, Vokietijai atgaunant jėgą, daugiau ir daugiau vokiečių balsų ima kalbėti, kad ne tik Rytprūsiai turi grįžti prie Vokietijos, bet ir Klaipėdos kraštas. Ima priliti ir tie senųjų klaipėdiečių palankūs balsai, kad nebūtų apsaukti išdavikais...

Tat ir Klaipėdos išvadavimo sukaktį prisimenant, verta rimčiau gilintis į visas Mažosios Lietuvos problemas, ieškoti geresnių sprendimų Lietuvos interesams patenkinti ir juos užtikrinti. Dabar gi, tarsi jaučiamės, lyg tie visi klausimai išspręsti ir jie nebeiškils mums nepalankia prasme.

NEPALIKIME NAMO BE STOGO

VASARIO 16 GIMNAZIJOS NAMŲ PRANEŠIMAS

1954 m. gruodžio mėn. 23 d. Vokietijos Lietuvių Bendruomenė buvo be jokių suvaržymų ir apribojimų įrašyta į žemės įpėtekės knygas kaip nauja Vasario 16 gimnazijos namų ir skylo savininkė. Su ta diena buvęs savininkas yra atlikęs visus savo įsipareigojimus, kurie perkimo-pardavimo sutartyje buvo numatyti.

Ziemos šalčiai spaudžia Londoną ir Paryžių. Londono zoologijos sode kupranugaris šildosi gulėdamas sniege, o Paryžiaus benamiai prie požeminio traukinio ventiliacijos kanalų...

Savo ruožtu Krašto Valdyba yra minėta sutartimi pareigota per šešis mėnesius nuo įrašymo dienos išmokėti buvusiam savininkui likusią perkimo sumos dalį — 60.000 DM. Be to, trūksta dar 40.000 DM apmokėti už atliktus ir atliktinus darbus. Tuo būdu viso labo reikia mums dar sutelkti

100.000 DM arba 25.000 dolerių. Jei pažvelgsime į tas aukas, kurios iki šiol įplaukė į Vasario 16 gimnazijos namų fondą, rasime tikrai gražių mūsų tautiečių dosnumo ir pasiaukojimo pavyzdžių. Yra tautiečių, kurie, patys ne prabangoje gyvendami, skyrė savo savaitės ir daugiau uždarbį. Yra tautiečių, kurie kiekvieną laisvą nuo savo sunkaus darbo fabrike valandėlę pašventė aukų telkimui.

Mūsų tautiečių aukų ir pasišventimo jas telkiant dėka, jau yra surinkta didesnė sumos dalis, kuri buvo reikalinga, kad parūpinus Vasario 16 gimnazijai nuosavą pastogę. Tad sukelkime dar tuos trūkstančius 100.000 DM ir mūsų tikslas bus visai įgyvendintas.

Vasario 16 imnazijos namai yra tautos namai, tad tenebūna nei vieno lietuvių, kuris savo auka nebūtų įprasminęs. Drauge prašome ir tuos mūsų tautiečius, kurie jau kartą yra aukoję, neatsisakyti naujomis aukomis savo įnašą padidinti, kad bendromis jėgomis galėtumėm sekmingai tą vąj užbaigti.

Aukas Vasario 16 gimnazijos namams prašome siųsti kaip kam patogiau: organizacijoms, kurios talkininkauja renkant aukas, Vasario 16 Gimnazijai

Remti Komitetams, kur tokie yra, tiesiai Gimnazijos Namų sąskaiton Vokietijoje, antrašu:

Badische Bank, Menheim,
Litauisches Zentralkomitee
Sonderkonto Gymnasium,
Konto Nr. 3558 1,

arba čekiais bei pašto perlaidomis adresu:

Litauisches Zentralkomitee,
(17a) Weinheim/Bergstr.,
Postfach 233
PLB
Vokietijos Krašto Valdyba

LEIS LITUANISTINES STUDIJAS

Vienas iš svarbiausių Lituanistikos Instituto uždavinių yra lituanistinių tyrinėjimų, studijų leidimas. Kiek leis mokslinis leidinio pobūdis, studijas bus stengiamasi paruošti populiarnes bei prieinamas galimai didesniais skaitytojų skaičiais.

Lituanistikos Institutas jau yra numatęs pirmaisiais savo leidiniais leisti Dr. A. Šapokos, buv. Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetų docento, "Vilniaus miesto istoriją" ir prof. Vaclovo Biržiškos lietuvių literatūros bei kultūros istorijos studijas. Tuo tarpu šioms veikloms išspausdinti institutas dar neturi pakankamai lėšų.

DAIL. A. DARGIO DARBŲ PARODA

Mūsų dailininko Alfonso Dargio, dabar gyvenančio Rochester, N. Y., darbų paroda The Weyhe Gallery, N. Yorke, atidaryta nuo sausio mėn. 6 d. iki sausio mėn. 30 d.

Parodos išvakarėse — Art Alliance Bulletin, — per metus išeinąs aštuoniąsias sąsuvėnias, viršelyje atspaudė Alfonso Dargio medžio raizinį "Balius". Taip pat viršelyje duotas ir pranešimas apie jo įvykstančios parodos laiką. Gi pačiame biuletenyje dail. A. Dargis plačiau pristatoma skaitytojams, pažymint jį esant lietuviu ir duodant jo kaip dailininko nueitą kelią.

Reikia pasidžiaugti, kad mūsų dailininkai, savo kūryba vis plačiau ir svariau atkreipia amerikiečių dėmesį ir palenkia mūsų naudai.

Labai blogi reikalai

Rašytojų Draugija savo nariams išsiuntinėjo aktualiais klausimais raštą. Jame yra ir toks pranešimas:

"Jaunimo literatūros premija šiomet, deja, negali būti skirta dėl to, kad... neišleista tos srities knygų. Kalti čia ne rašytojai ir ne leidėjai, taip nenoriai leidžia vaikų literatūrą, bet tėvai, kurie savo vaikams neperka knygų".

Šie du sakiniai mums primena labai liūdną ir skaudžią tikrovę. Tiesa ji Rašytojų Draugijos pranešime ne visiškai teisingai pavaizduota. Ką gi tie tėvai pirkę, jei jokia leidykla vaikų knygų išleidimu nepasirūpina. Gal nemažiau kalti ir rašytojai, kurie į vaikų reikalus neatkreipia pakankamą dėmesį. Kalti ir tėvai, kad vaikų knygomis nesidomi, bet ta kaltė tinka tik daliai tėvų, kurie jau pradeda jokia lietuviška veikla nesidomėti.

Būčiau neteisus, jei nepaminėčiau tuos kelias dešimt tėvų, kurie nuolat į redakciją kreipiasi teiraudamiesi, ar neturima kokių naujų knygų vaikams. Jie rimtai sielojasi tokiu reiškiniu, kad vaikams nebėra ko skaityti lietuvių kalba ir apgailestauja, kad tokių knygų nebuvimas yra neatitaisoma skriauda nutautėjimo kely.

Nė viena knyga vaikams neišleista praėjusiais metais. O kiek jų išleista užpraėjusiais? O kiek jų išleista dar ankstyvesniais tremties metais? Juk vis tik toks skaičius, kuris mūsų vaikų lietuviškumo negalėjo patenkinti.

Kada buvo išleista geresnė knyga — niekas negali skustis, nei autoriai nei leidėjai, kad jų nepirko. Reikia manyti, kad ir dabar išleista geresnė knyga dar padengs autoriaus ir leidyklos kaštus.

Esant tokiai padėčiai reikia ieškoti geresnės išeities. Ar nevertėtų dabar Rašytojų Draugijai pasirūpinti, kad atsirastų stambesnė suma vaikų literatūrai premijuoti, ar nevertėtų tokią leidyklą, kaip Bendrija Vokietijoje, esanti Lietuvių Bendruomenės žinioje, savo dėmesį nukreipti į vaikų literatūrą, o atsikasytų dėmesio tiems autoriams ir kūriniams, kurie Amerikoje nesuradę leidėjų, jai pasiūlo abejotino reikalingumo kūrinius leisti.

Reikalas deginančiai skaudus. Jo negalima užmiršti. Pats laikas, kol dar nevėlu, surasti išeitį. Vėliau gali atsitikti taip, kad bus knygų, bet tikrai nebus jas skaitančių.

VILTIES NAMAI

Vilties namų praplėtimui aukas atsiuntė:

Ketalauskas Bronislovas,
Los Angeles, Cal.\$2.00
Jasinevičius Nikodemus,
Los Angeles, Cal. 2.00
Abraitis V., Richmond Hill 7.00
Svilas, Baly, Detroit 5.00
Stundžia Kazys, Canada 2.00
Variakojis Jonas, Chicago 2.00
Dzekonskas Petras, Detroit 3.00
Virkutis S. Dr., Cambridge 5.00
Skirmuntas J. V., Kenosha 2.00
Aleksandravičius Pr.,
Cleveland10.00
Kubiliūnas Juozas,
Cleveland 1.00

Viešoms aukotojams nuoširdžiai dėkojame. Tikime, kad Vilties namų praplėtimą nuoširdžiai parems ir kiti Dirvos skaitytojai.

VISAM PASAULY

• Didž. Britanija ruošiasi kovo-balandžio mėnesiais Australijos dykumose išbandyti naujuosius vairojamus ginklus.

• Pagal 1953 metų Kongreso įstatymą į JAV galima įsileisti 209.000 naujų imigrantų, nepaliečiant kiekvienai valstybei nustatytą kvotą. Iki šiol į JAV pagal tą įstatymą įvažiuo tik 67 tremtiniai. Dabar, paskirus naują imigracijos tvarkytuo Edward Corsi tikimasi, kad tas užšaldytas reikalas bus pajudintas.

• Turkijos min. pirm. Menderes, norėdamas arabų kraštus palenkti Vakarų sąjungai, lankosi Irake. Iš Irako vyksta į Libaną ir Egiptą.

• Mendes-France, Prancūzijos ministeris pirmininkas, dabar lankas Italijos vyriausybę ir Vatikano įtakinguosius, grįždamas užsuks ir į Vokietiją. Su min. pirm. Adenaueriu vėl nori pajudinti Saaro klausimą ir pajieškoti abiem pusėm priimtinesnio sprendimo.

• Ohio valstybėje gubernatorių Frank J. Lausche pradėjo penktąjį, drauge ir rekordinį, gubernatoriavimo terminą.

JAV lakūnai iš Anglijos bazės, bombonešiu B-47, be nusileidimo išskraidė 47 val. ir 35 minutes, iš viso padarydami 21,000 mylių. Jų skraidimo keliai buvo Anglija — Prancūzų Maroko ir vėl atgal.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 8th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: In the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balys Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.50. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

• Sausio mėn. 9 d. suėjo 11 metų nuo a. a. Antano Smetonos, pirmojo ir ketvirtąjį Lietuvos respublikos prezidento mirties. Prezidentas A. Smetona palaidotas Clevelande.

• B. K. Balučio minėjimas Detroito rengiamas vasario mėn. 5 d. Į minėjimą vyksta J. Bačiūnas su ponu, iš Chicago, A. Oliš, Dr. Biežis, konsulas Daudžvaidis, A. Lapinskas, Kazanauskas ir kiti. Laukiama svečių ir iš kitur.

• Lietuvos žurnalistų Sąjunga priklauso narių: JAV — 103, Kanadoje — 9. Iš viso š. Amerikoje — 112. P. Amerikoje — 14 (Arg. — 4, Braz. — 6, Urugv. — 2, Kol. — 2), Australijoje — 8, Europoje — 27 (Angl. — 11, Vok. — 9, Pranc. — 4, Ital., Šved. ir Šveic. po 1). Iš viso narių — 161.

• Pasikeitimai Lietuvių žurnalistų Sąjungoje. Į valdybą buvo išrinkti: A. Salčiūnas, S. Narkėliūnaitė, D. Penikas, V. Rastenis, A. Merkėlis.

Vietoj A. Merkelio įstojo V. Gedgaudas. Jam išvykus, įstojo kun. T. Žiuraitis. Pasitraukęs A. Salčiūnas, įstojo Pr. Naujokaitis. Tada dabar Valdyboje yra: V. Rastenis, D. Penikas, T. Žiuraitis, S. Narkėliūnaitė ir Pr. Naujokaitis.

• Studentų Skautų Korporacijos VYTIS statuto balsavimo data atidėta iki 1955 vasario 1 d. Vi-

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso Prospect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868
Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.
VAL.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Tiečiad. ir sekmd. ofisas uždarytas.
Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE

Dr. Antanas Rudokas, O. D.
Tikrina akis ir pritaiko akinius
keičia stiklus ir rėmus.
4701 S. Damen Ave., Chicago III.
saukite — YA. 7-7381
Pirma: vakarais 6 iki 9, šeštad.
10 ryto iki 4, trečiad. ir sekmd.
tik susitarus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.,
Chicago 22, Ill.
VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad.,
antrad., ketvirtad., penktad.,
10 ryto — 1 p. p. trečiadieniais
12-4 p. p. šeštadieniais.

Dr. I. Kuras-Ramunis
Spec.: KŪDIKŲ ir VAIKŲ LIGOS
VAL.: darbo dienomis 3-5 ir 6-8 v. v.
išskyrus trečiadieniais 6-8 v. v.
šeštad. 10-12 v. r. — 1-3 v. p. p.
7156 S. Western Ave.
MEDICAL CENTER
TEL.: Kabineto REpublic 7-1168
Buto: WAibrook 5-3765

Dr. Jaras Ramunis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VAL.: antrad. ir ketvird. 7-8:30 v. v.
šeštad. 8-5 v. p. p. ir pagal susitarimą
Dr. Juozas Bartkus
Tel. oficio ARmitage 6-0161
Tel. buto GRaceland 2-9203

paskaitą apie modernios civilizacijos įtaką į lietuvišką gyvenimą. Po paskaitos seks diskusijos.

Visi detroitiečiai, o ypač studentai, maloniai kviečiami atsilankyti.

BOSTON

MTOERYs STEIGIA KLUBĄ

Šių metų sausio mėn. 16 dieną (sekmadienį) 3 val. p. p. Tautinės S-gos namų viršutinėje salėje, 484 E. Fourth St., So. Boston, Mass. įvyks Lietuvių Moterų Klubo Bostone steigiamasis susirinkimas. Apie moterų veiklą ir klubų reikšmę kalbės viešnia p. Ona SAULAITIENĖ iš Waterbury, Conn. Meninę dalį išpildys čia gyvenanti aktorė-režisierė Aleksandra GUSTAITIENĖ.

Lietuvių Moterų Klubu Bostone Organizacinis Komitetas maloniai kviečia visas Bostone ir apylinkėse gyvenančias moteris ir merginas šiame susirinkime gausiai dalyvauti.

TORONTO

JOROS BALIUS IR DAINŲ VAKARAS

Minint pajūrio atvadavimo sukaktį, sausio 15 d. Lietuvių Namuose rengiamas Jūros vakaras-balius. Patalpos bus atitinkamai dekoruotos tai dienai jūrininkų vėliavomis, švyturiais ir laivais.

Vakaro programą išpildys Clevelando jūrų skautų oktetas. Šia proga norisi priminti, kad jūrų skautų rėmėjai turėję karus ruošti tik saviems priklausančiose patalpose, kadangi rengiant kitur, svetimieji uždirba 300-400 dolerių, o rengėjams lieka centai arba skola. Galima ir savose patalpose smagiai laisvą praleisti, jeigu rengėjai viską gražiai praveda, skoningai patalpas papuošia ir tinkamą programą duoda. Įdomi bus loterija, kur tarp kitko bus galima laimėti vienos dienos kelionę jachta. Tad laukiame gausiai atsilankant ir tuo jūrinės idėjas paremiant.

PAJIESKOJIMAS

Jieškau savo sūnėnų Jono ir Alfonso Pateckų, kilusių iš Kupreliškų km., netoli Vabalninko.

Pranešti: A. Židonis,
5806 Dible Ave.
Cleveland 3, Ohio

KALĖDOMS DOVANA SAU IR DRAUGAMS.

VADOVAS Į SVEIKATĄ

Antra laida, iliustruota su daugeliu atvaizdų.

Geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga

BŪKITE SVEIKI

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis. Šioje knygoje aprašoma svarbieji sveikatos išlaikymo dėsni: kaip būti sveiku ir ilgai gyventi.

Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisikuntimu. Tuojau užsakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

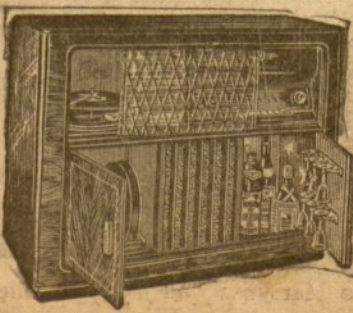
DR. S. BIEŽIS
3241 W. 66th Place, Chicago 29, Ill.
Telefonas: REpublic 7-7868 (3)

Atstovas: S. Grabliauskas,
5 Thomas Park,
So. Boston, Mass.

Clevelando atstovas
A. Johansonas — 7616 Decker Ave.
UT 1-3465

Reikalingi atstovai visuose didesniuose miestuose.
Rašyti S. Grabliauskui.

NAUJI MODELIAI

Koerting radijo aparatų su visais patobulinimais. Lengvai ima Europą. Turi visas bangas. Yra ir su patefonais.

NAUJI MODELIAI

Imperial radijo aparatų. Drauge patefonas ir baras. Visos bangos. Nepaprastai gražūs.

B. K. BALUČIO GARBEI

(Iš Chicagoje suruošto minėjimo)

Tą pačią dieną, gruodžio 29-tąją, kurią prieš 75 metus Dzūkijoje dienos šviesą išvydo Bronius Kazys Balutis, Chicago Del Prado viešbutyje jo bičiuliai, buvę bendradarbiai ir bendraminčiai, atšventė jo garbinimo gyvenimo 75 metų sukaktį.

Rengėjo — Liet. Taut. S-gos Chicago skyriaus — vardu atidaręs minėjimą, dr. S. Biežis išskėlė tuometinio studento Br. Balučio tautinį darbą Valparaiso universitete, kuriame ir pats prelegentas studijavo. Br. Balučio darbo vaisiai, organizuojant lietuvių kalbos klases ir jose dėstant, jaučiami dar ir šandieną. Lietuvių kalbos klases ir Lietuvių literatūros d-ja buvo tautinio sąmonėjimo židiniai, davę Amerikos Lietuvai daug lietuviybės pionierių.

Juozas Bačiūnas apibūdino sukaktuvinį kaip visuomeninį ir patriotišką. (J. Bačiūno kalba buvo atspausdinta praėjusios savaitės Dirvoje, Red.).

Konsulas dr. P. Daužvardis prisiminė 1928 m., kai Balutis atvyko į JAV nepaprasto pasiuntinio ir įgaliojimo ministro pareigų eiti. Savo paprastumu ir atvirumu Balutis čia išskleidė kai kieno planuotą opoziciją prieš jį ir visus užkrėtė širdinga balutiška nuotaika.

Buvę konsulai A. Kalvaitis ir Gineitis papasakojo savo įspūdžius iš bendro darbo. Taut. korp. sambūrio pirm. A. Siliūnas, sveikindamas jubilįją kaip Neo-Lithuanijos korp. garbės narį, išskėlė jo sugebėjimus pakreipti revoliucinius jaunimo polinkius pozityviai ir nuosaikiai kryptimi. Amerikos Liet. Taut. S-gos pirm. A. Lapinskas siūlė apdovanoti Balutį jo idėjomis tinkamiausia dovana — pažadą siekti tautinės vienybės.

Sukaktuvinį sveikino, gražių linkėjimų pareiškė ir įdomių fragmentų iš bendros veiklos pateikė: sandariečiai dr. Zimantas ir dr. Drangelis, Laisvosios Lietuvos redaktoriai V. Staneika, bostonietis dr. B. Kalvaitis ir kt. Gauta sveikinimų raštų.

Visa programa, pradėta ilgiausiais metais ir baigta Tautos himnu, įrašyta magnetofono juoston ir pasiekė patį sukaktuvinį. Oro paštui jam pasiektas dail. V. Vijeikio paruoštas ir visų dalyvių pasirašytas adresas.

Platesnio masto akademija tautinio ir valstybinio darbo veteranui ministrui B. K. Balučiai pagerbti numatoma Chicagoje artimoje ateityje.

J. Paplėnas

VINCAS ALKSNINIS TAIP PAGERBIA B. K. BALUTĮ

Mielas Dirvos Redaktoriau,

porą kartų jūsų laikraštyje buvo minima lietuvių karių invazijų liūdna padėtis.

Siuo momentu, mes, kurie pažįstame B. K. Balutį, minime jo 75 m. sukaktį. Asmeniniai jaučiai tą platųjį barą, kurį jubilias beardamas palietė ir mane, įjungdamas T. M. D. veiklon, kada Vinco Kudirkos raštai buvo pasirašyti išleisti.

Galvodamas kaip aš galiu pa-

minėti šį pavyzdinę lietuvi, kuris sugebėjo įsiamžinti save tarp Amerikos senesniosios kartos, aš nors su maža auka Laisvės Kovų Invalidams, kurie Tėvynę taip mylėjo, kad ir sveikata paaukojo. Siunčiama \$5.00 auką malonėkite perduoti į ten, kur tokios aukos priimamos.

Tikėdamas, kad mielas jubilias sutiks su mano pasiūlymu, aš kviečiu ir kitus Tėvynės mylėtojus neužmiršti, jog jie yra mūsų.

Su pagarba

Vincas Alksninis

CHICAGO

PIRMĄ KARTĄ CHICAGOJE

Clevelando Dramos Studija (vad. Vl. Brazulio) sausio mėn. 15 dien. (šeštadienį) 6 val. vak. punktučiai Sokolų salėje (2337 S. Kedzie Ave.) vaidina J. Gri-niaus 3 v. dramą
Žiurkių Kamera.

Po vaidinimo šokiai, grojant B. Pakšto kapelai. Veiks ir bufetas. Biletai po \$1.75.

Vakara rengia

MAS Chicago Apygardos Valdyba

PRASIDĖJO BENDRUOMENĖS TARYBOS RINKIMŲ KOMISIJŲ SUDARYMAS

Bendruomenės Tarybos Vyr. Rinkimų Komisija sausio 3 d. posėdyje pagal Tarybos rinkimų nuostatus (9 str.) jau patvirtino tarybos rinkimams organizuoti ir vykdyti šiuo kolonijū rinkimų komisijas: 1. Boston, Mas. (J. J. Grigalius, P. Jančiauskas, A. Keturakis, L. Lendraitis, J. Sonda); 2. Brighton Parko, Ill. (J. J. Žuris, V. J. Simanaitis, L. Šmulskytis, M. Šimkus, S. Ruta); 3. Detroito, Mich. (J. Asminas, P. Griškėlis, V. Kukučionis, A. Misiūnas, P. Polteraitis); 4. Jersey City N. J. (J. Avizienis, K. Baltramiejūnas, L. Šimkus); 5. Kearny-Harrison, N. J. (K. Barzdukas, A. Kačanauskas, M. Mėlynienė, K. Nakrošius, A. Vitkauskas); 6. Los Angeles, Calif. (A. Dabšys, J. Puikūnas, T. Pamataitis, D. Karaliūtė, V. Muchlia, A. Raulinaitis, F. Kudirka); 7. Marquetparko, Ill. (J. Talalas, Z. Dailidka, V. Krikščiūnas, J. Vaičekonis, A. Usešis); 8. Maspeth, N. Y. (J. J. Jocy, R. Kručas, A. Visminas, F. Rajeckas, J. Stungys); 9. Melrose Park, Ill. (A. Jarienė, P. Metrikis, P. Kavaliauskas); 10. Newark, N. J. (P. Mačiulaitis, E. Skirmantienė, S. Jatulienė); 11. Philadelphia, Pa. (B. Raugas, M. Bigenis, A. Jurskis); 12. Roseland, Ill. (P. Nėdvaras, P. Kareikauskas, K. Bružas); 13. Town of Lake, Ill. (P. Rumša, A. Liškūnas, A. Kareiva, J. Brazdžionis); 14. Waterbury, Conn. (N. Meškūnienė, B. Grušaitienė, Z. Delininkaitis, A. Petrauskas); 15. White Plains, N. Y. (S. Dailidėnas, V. Kaliasas, P. Jakelaitis, B. Slipikas).

Sios komisijos bendradarbiaudamos su vietos bendruomenės valdybomis, veikiančiomis draugijų veikėjais, rūpinasi, kad juo daugiau lietuvių iš anksto užsirašytų balsuoti, rūpina balsavimo patalpas, priima kandidatų sąrašus, priima skundus, priima balsus balsavimo dieną, stengiasi suorganizuoti rinkimus kaimyninėse kolonijose, jei ten nebūtų kas rinkimais rūpintųsi.

Bendruomenės tarybos pareiga ir uždavinys — lietuvių išlaikymas. Todėl visų Amerikos lietuvių pareiga dalyvauti tarybos rinkimuose. Kolonijos, kurios dar nesudarė rinkimų komisijų, pasistengia jas artimiausiu laiku sudaryti ir pristatyti Vyr. Rinkimų Komisijai, 64-14, 56th Road, Maspeth 78, N. Y.

NEW YORK DELICATESSEN

ARNIE FROMIN — SAM CERVELLA

nesurišta su bet kokia kita krautuve

3829 LEE ROAD AT WALDEN

Atidara visą dieną šeštadienį ir sekmadienį

Specialistai

BALIŲ VALGIAMS

SVENČIŲ DOVANOS

DEŽUTĖMIS IR KREPŠIAIS

PAŠAUKITE MUS SK 2-1695

NEMOKAMAM PRISTATYMU

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Anglų kalbos gramatika	Mėnuo vad. medaus
J. Kukanauza 2.00	N. Mazalaitė 2.50
Anglų kalbos gramatika	Meškiukas Rudnosiusukas
V. Kamantauskas 1.00	Vytė Nemunėlis 2.00
Anglų kalbos skaitymas	Namai ant šmėlio
V. Minkūnas 2.00	J. Gliuda 2.00
Anoj pusėj ežero	Nemunas
P. Andriūsis 1.50	St. Kolupaila 2.50
Aukso kirvis	Ora pro nobis
Juozas Švaistas 2.50	J. Gliuda 4.00
Aukštųjų šimonių Likimas	Orfėjaus medis
Ieva Simonaitytė 3.50	A. Nyka-Niliūnas 3.00
Amžini šešėliai	Po Tėvynės dangum
A. Vilainis 2.00	Žodžiai vntės Nemunėlio.
Audra Žemaitčiūso	Paveikslai V. Augustino 2.00
Vl. Andriukaitis 2.20	Pragaro pašvaistės
Būkite sveiki	V. Alantas 3.50
Dr. S. Biežis 2.00	Pirmas rūpestis
Baltasis Vilkas	Jurgis Jankus 2.00
K. Binkis 1.00	Pietų vėjelis
Valutis	Vytė Nemunėlis 1.00
J. J. Bačiūno leidinys 1.50	Paklydę paukščiai I
Buriavimas ir jūrininkystė	Jurgis Jankus 2.20
B. Stundžia 2.00	Paklydę paukščiai II
Didžioji kryžkelė	Jurgis Jankus 2.60
B. Brazdžionis 2.00	Pietų kryžiaus padangėje
Duktė	Sudarė Gaudys 4.50
Alė Rūta 2.40	Paskutinis Prūsų sukilėlis
Didžiosios atgailos	M. Springborn 2.00
R. Spalis 3.50	Petras Širovokas
Doleris iš Pittsburgho	Juozas Švaistas 2.70
Stepas Zobarskas 0.80	Po raganos kirviu
Eldorado	Jurgis Jankus 1.50
J. Štėnas 1.50	Pabučiavimas
Gyvačių lizdas	J. Grušas 1.50
Francois Mauriac 2.00	Rytų pasakos
Gatvės Berniuko Nuotykių	V. Krėvė 3.00
R. Spalis 5.00	Raudoni batukai
Gimdytoja	Jurgis Savickis 1.50
Francois Mauriac 1.75	Ramybė man
Gabiya, literatūros metraštis	J. Kėkštas 0.80
6.50	Sudė, pone čipse
Gintariniai vartai	James Hilton 0.75
N. Mazalaitė 2.00	Strėlė danguje
Gyvulių ūkis	Henrikas Radauskas 2.00
George Orwell 1.00	Šilkai ir vilkai
Giesmė apie Gediminą	Runcė Dandierinis 1.00
B. Sruoga ir V. Petravičius 2.00	Senųjų lietuviškų
Kaimynai	knų istorija
J. Paukštėlis 2.50	V. Biržiška, kiet. virš. 3.00
Kaip jie mus sušaudė	popr. virš. 2.00
J. Petraitis 1.80	Saulutė debesėliuos
Kuprelis	L. Žitkevičius 1.50
Ignas Seinius 2.00	Sventieji akmenys
Konradas Valenrodas	Faustas Kirša 2.00
Adomas Mickevičius 1.50	Sventoji Lietuva
Keliai ir kryžkelės	Jurgis Savickis 3.00
Putinas 2.50	Teresė Neumanaitė
Kaimiečiai	J. Burkus 3.00
V. S. Rymont I-II-III-IV	Tolimieji kvadratai
I ir II dalis po 3.00	J. Grišmanauskas 2.00
III ir IV dalis po 3.50	Tautosakos Lobynas
Kudirkos raštai	J. Balys 3.00
5.00	Tomas Nipernadis
Krėvė Mickevičius	August Gailit 2.50
2.00	Tarp pelių ir vyrų
Kregždutė I	John Steinback 1.20
A. Rimkūnas 1.50	Užgesęs sniegas
Kregždutė II	Aloyzas Baronas 2.50
A. Rimkūnas 2.75	Ugnies parduojas
Kiškučio vardinės	Balys Rukša 1.00
Stasys Dziugas 1.50	Uždraustas stebuklas
Lietuvos Istorija	Užuovėja
Sruogienė 3.00	M. Katiliškis 3.50
Lietuvių Kalbos Istorija	Stasius Būdas 2.60
Dr. P. Jonikas 3.00	Vanagaitis
Lietuvos pinigai	monografija 2.00
Juozas K. Karys 5.00	Valerijono lašai
Lyrika	Dr. S. Aliūnas 1.00
K. Binkis 2.00	Vilnius tarp audrų
Loreta	J. Ciešas (jišta) 5.50
Stasius Būdas 1.80	Vėlykų pasakos
Lietuva	N. Butkienė 1.00
A. Bendorius 2.75	Vyturėliai Laukuose
Laiškai žmonėms	Vikt. Šimaitis 0.75
G. Papini 2.00	Trylika nelaimių
Lietuvių kalbos vadovas	R. Spalis 1.25
Red. prof. Skardžius 4.50	Vaikų knygelė
Moters širdis	M. Valančius 1.80
Guy de Maupassant 2.60	Varpai skamba
Lietuvių Literatūra	Stasius Būdas 2.50
Pranas Naujokaitis 2.00	Taupioji Virėja
Lietuvių kalbos gramatika	2.00
Dr. A. Šeplaukis 1.25	Zemaičių krikštas
Medžio raiziniai	P. Abelkis 2.50
Ign. Končius 5.00	

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite: DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio

Tautos sąmoninimo ir laisvės tarnyboj

Vinco Rastenio 50 m. amžiaus sukaktis

Gera žinau, kad šį rašinį, skirtą Vinco Rastenio 50 metų amžiaus sukakčiai prisiminti, pamatęs pats Vincas Rastenis tuoj pasakys: ką čia dabar tas Gaidžiūnas išdarinėja, kam to reikia...

At, gi žinome, kad yra žmonių, kurie kiekvieną smulkų įvykį dideliais jubilėjais paverčia, ir yra žmonių, kurie dažnai ir pro didesnius įvykius praeina neturėdami laiko nė pagalvoti arba stačiai juos užmiršdami, jei jų draugai ar artimieji nepriemena.

Toks yra ir Vincas Rastenis, nuolat paskendęs nepabaigiamuose darbuose, daug kam pažadėjęs talką, jį gal dėl darbų gausybės nevisada greitai, bet labai rūpestingai atliekas, niekad nesiskubinas jokių jubilėjų šventi.

50 metų amžiaus sukaktis aktyvaus laikraštinko, visuomenininko ir politiko gyvenime nėra jau tokia eilinė šventė. Per tiek metų, paprastai, jau sudaromas vardas, pasilieka nuėjusio kelio takas, atlikti darbai. Ir kai meti žvilgsnį į Vinco Rastenio 50 metų amžiaus kelią — jis labai įvairus gausioms pareigoms apipintas, daugiausia tarnauti savos tautos gerbiui, sąmonėjimui ir laisvei skirtas.

Vincas Rastenis yra gimęs 1905 m. sausio mėn. 16 d. Juozapnė, Zarasų apskrityje. Taigi tikras augštaitis. Į spaudos darbą įsijungęs nuo 1925 metų. Pradžioje kaip laikraščių bendradarbis, vėliau kaip jų redaktorius. Jis yra Lietuvoje redagavęs "Vakarų" dienraštį Klaipėdoje, "Lietuvos Aidą" Kaune ir čia Amerikoje ketverius metus Dirvą. Buvo Pažangos leidyklos direktorium, daugelio laikraščių aktyvus bendradarbis. Lietuvos žurnalistų Sąjungoje aktyviai reikėsi nuo 1929 m., ilgą laiką būdamas valdybos nariu ar sekretorium.

Nors Vincas Rastenis ir be laikraštinko darbo yra ejęs įvairias atsakingas pareigas (1931-1935 m. buvęs Tautininkų S-gos generaliniu sekretorium, Prekybos Instituto lektorium, advokatu ir teismo teisėju), bet jis lietuvių visuomenėje daugiausia pasižymėjo kaip gabus laikraštinkas. Ir dabartinės Vinco Rastenio pareigos — Europos Laisvės Komiteto Spaudos Tarnyboj Lietuvių skyriaus vedėju, yra gerai savo krašto reikalus pažįstančio laikraštinko darbas, daugiausia tarnaujantis mūsų laisvės bylai.

Vincas Rastenis yra labai tampa susiriesęs ir su Dirva. Pirmiausia, jis Dirvai vadavo ketverius metus. Ir nelengvus metus, kada reikėjo įtempti visas jėgas, kad laikraštis išsilaikytų ir vėliau būtų perjung-

tas į Vilties leidyklą. Vilčiai susikuręs eina leidyklos sekretoriaus pareigas. Iš Clevelando į New Yorką išsikėlęs ėmė vadovauti ir Tautiniam Lietuvių Sąjūdžiui, kuris jungia po įvairius pasaulio kraštus išsiskirsčiusiems tautininkams.

Vincui Rasteniui, 50 metų amžiaus suaktyvininkui, kaip matyti, darbo nedinga. Ir atsakingo darbo, vadovaujančiose ar pirmuose linijose. O kas pajėgia — tam darbo ir nepagalima. Bet V. Rastenis, be kitų savų dorybių, kiek šių eilučių autosių žino, nemoka vėsklenti ir pasiduoti. Esu matęs V. Rasteni ir Emiliją Rasteniene gyvenančius Paryžiuje, ankstoje viešbučio palėpėje. Kai duonos klausimas vertė, jie neėjo išmaldos prašyti į BALF ar kitas organizacijas, bet per dienas išnaktis audė kambarinėmis staklėmis įvairius audinius. Ir iš to darbo net matino ir daugelį pas juos užklistančių tautiečių.

Vincas Rastenis pirmam bolševikmetį buvo kalintas įvairuose kalėjimuose. Skačiau dalį jo prisiminimų. Ir iš jų jutau, kad lauziančiai jėgai nė nemanė pasiduoti, kasėjimo dienas perkentė beveik išdidžiai, o išėjęs į laisvę tuoj vėl griebėsi tautinio darbo.

50 metų jubilėjus — pirmoji prasminga žmogaus gyvenimo sukaktis. Mes siunčiame V. Rasteniui redakcijos ir skaitytojų vardu geriausius sveikinimus. Taip pat tikime, kad šia proga norės vienas kitas jį ir asmeniškai atsiminti. Vincas Rastenis dabar pasiekiamas — 1285 Dean St., Brooklyn 16, N. Y.

B. G.

NEPRALEISKITE GEROS PROGOS

Daugelis mūsų tautiečių, gyvenančių už JAV sienų, nori būti nuolatiniai Dirvos skaitytojai, bet nevieni tai gali padaryti. Vieni, gyvenami tremtinų sąlygose Vokietijoje ir Austrijoje, kiti kraštuose, kur į JAV negali siųsti pinigų, patys Dirvos negali užsisakyti.

Patį Dirvą negali visiems ateiti į talką, nors dalį prašymų visad patenkina ir laikraštį nemokamai siuntinėja. Kad Dirva juos galėtų lengvesnėmis sąlygomis ir gausiau lankyti — gruodžio ir sausio mėnesiais daromos lengvatės.

Visi, kas tuo laiku užsakys savo artimiesiems ir pažįstamiems Dirvą į kitus kraštus, už metinę prenumeratą moka tik \$4.00.

Jei Jūs norite kam į Vokietiją ar Austriją užsakyti Dirvą, bet neturite adreso, mes jums

Beveik linksmi valandai

Mūsų nepolitinė bendruomenė

T. Kanadietis

Mūsų, tai yra, Kanados Lietuvių Bendruomenė labai rūpestingai laikėsi bendruomenės vyriausio organizatoriaus Vliko pirmininko prel. M. Krupavičiaus nuolat pakartojamų pagaudinimų, kad bendruomenėje ne vieta politinėms rietėnoms. Valdyba buvo sudaryta iš vienos politinių pažiūrų žmonių, tai ir jokių rietėnų nebuvo.

Pareitą rudenį turėjome rinkimus. Reikėjo išrinkti 30 narių į bendruomenės tarybą. Bendruomenės nepolitiškumą geriausiai suprantieji, visi politinių pažiūrų savo tarpe puikiai sutariantieji, nes išpažįstantieji vieną ir tą pačią partiją (vis tiek, tirjuose, keturiuose ar penkiuose "asmenyse"), ir kandidatų pasiūlė lygiai 30.

Zinoma, nėra namų be dūmų. Taigi ir mūsų bendruomenėje atsirado įvairių partinių fanatikų, savo partinius reikalus statančių augščiau už bendruomenės reikalus: ir jie išstatė net 15 kandidatų! Taigi iš viso buvo 45 kandidatai.

Iš keliolikos tūkstančių lietuvių balsavime dalyvavo tik labiausiai susipratę, o šalia jų ir šiek tiek tų partinių fanatikų šalininkų. Iš viso keli šimtai. Ir atsitikė taip, kad nepolitiškumo, tai yra, vieningos politinės sandaros bendruomenėje šalininkų iš 30 kandidatų išrinko tik 20, o iš tų 15 įvairių partinių fanatikų net 10. Visi ženklai rodo, kad tų fanatikų, partinių elementų per jėgą spaudžiančių į bendruomenę, buvo, kaip atmatuota, visos trečdalis. Žinoma, ką jis reikšia prieš visus du trečdalius dalyką teisingai, pagal paties Vliko pirmininko nurodymus suprantančiųjų! Bet visgi keblumas...

Laimei, buvusioji vadovybė, bendruomenės ideja visada teisingai supratusi ir toli numačiusi, iš anksto į tarybą įtraukė be rinkimų visus devynis buvusios valdybos narius, t. y. save, ir dar visus apylinkių pirmininkus, kurie jau prieš rinkimus buvo žinomi, išbandyti ir aiškiai geri! Taigi, galų gale, tarybą suvažiavus Hamiltonan, teisingai reikalą suprantančiųjų susidarė nebe 20, bet 40, o tų įsibrovėlių kaip buvo išrinkta 10, taip ir liko. Pavojus bendruomenei sumažėjo.

Nauja bendruomenės valdyba, aišku, turėjo būti išrinkta labai demokratiškai. Nors rinkimuose proporcinė sistema nenumatyta, bet juk ir be to galima taip susitvarkyti, kad neatrodytų, jog čia kurių vieny pažiūrų žmonės nori viską užviešpatuoti, kitiems net ir iš tolo neduodami pasižiūrėti, kas vadovų daroma. Todėl senoji valdyba pareiškė, kad ji iš viso, kaip stovi, atsisistatydina. Nusibodome, sako per 4 metus, o ir torontiešiai, regis, ne labai mus mėgo. Juk pagalvokit tik tai, sako, iš šešių ar septynių tūkstančių Toronte gyvenančių lietuvių tik 170 solidarumo mokestį sumokėjo, nors pati vyriausioji valdyba čia pat jų tarpe. Tai yra labai reikšmingas ženklas, mes jį suprantam ir pasitraukiam...

Iš viso, sako, dabar valdyba turėtų būti nebe Toronte, o pavyzdžiui, Hamiltone. Na, vieną kitą asmenį galima ir iš Toronto išrinkti, bet valdybos bran-

galime lengvai ateiti į talką. Mes turime vargę gyvenančių adresus, kuriems Jūsų vardu laikraštį mielai siuntinėsim.

Pasinaudokite šiomis lengvatomis. Ateikite į talką vargę gyvenantiems ir drauge padėkite mums, kad Dirva būtų plačiau skaitoma.

Užsakymus siųskite: Dirva, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio.

Taip Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus prieš eilę metų kalbėjo susirinkusiems tautiečiams, kad jie daugiau domėtųsi Lietuvos pajūrio klausimais.

* SPAUDA *

K A D A R Y T I S U
N E R I M T A I S
K L A U S I M A I S ?

J. Kardelis "Nepriklausomaj Lietuvoj" skelbia šventą tiesą:

"Rimtus klausimus reiktų rimtai ir svarstyti".

Bet argi, pavyzdžiui, tai, kas pastaruoju laiku Vlike dedasi, rimti klausimai?

Parodykit kortą iš rankovės!

Paskelbęs tą dėsni apie rimtą svarstymą, J. Kardelis priekaištauja V. Rasteniui, kam tasai "sumaišęs kortas": sumaišęs nacionalistus, LAS ir nelemto atminimo Klaipėdos "žyginin-gūs" į vieną krūvą.

Iš tikrųjų V. Rastenis čia kortas nesumaišė, o tik parodė, kad tam tikri lošėjai vieną kortą pa-

vusios valdybos narius su buvusiu pirmininku priešais, Partiniai fanatikai, kaip iš fanatikų ir tegalima tikėtis, savo kandidatūrą neatsiiminėjo. Tie nedonai sutinka su bet kuo sėstis prie to paties stalo! Bet dabar, tarp penkiolikos kandidatų, tai buvo jau visai kas kita, ypač, kad ir posėdy gi jų iš viso tik septyni beliko prieš apie 30 žinančių ką daro!

Ir atsitiko taip, kad į naują valdybą tapo išrinkta... senoji valdyba, ką tik pareiškusi, kad ji jokių būdu nebesutiksianti likti pareigose, nes jaučianti, kad neturinti pakankamai pasitikejimo, neturinti paramos ir iš viso labai jau nenorinti pareigose toliau besipildyti.

Po to buvo išrinkta ir kultūros fondo komisija iš keturių asmenų — čia jau nei kalbos negalėjo būti apie kokius nors partinius fanatikus. Tačiau aną, galbūt neteisingai fanatiku įtartą, kuris savo kandidatūrai atsiėmimu taip vykusiai paskutiniu momentu išgelbėjo mūsų bendruomenę nuo katastrofos ir taip sklandžiai bei neįtartai patiesė raudoną kilimą senajai valdybai vėl grįžti į savo vietą, vienbalsiai(?) išrinkome vyriausiosios šalpos komisijos pirmininku su krašto valdybos nario teisėmis. (Dabar jis savo kandidatūros neatsiėmė).

Taip mūsų bendruomenės vadovybė ir vėl pasiliko tose pačiose ištikimais, pagal visas prel. Krupavičiaus instrukcijas, nuo partiško bendruomenę saugojančios vadovybės rankose... Jei kas drįstų sakyti, kad čia viena partija dominuoja, turės susičiupti išgirdęs paaiškinimą, kad niekas iš dabartinės valdybos nenorėjo būti išrinktas, atsisakinėjo, bet buvo priversti apsiimti tas atsakingas pareigas. O kad jie visi sendraugiai bendraminčiai, tai jie gi, pagal paties Vliko pirmininko šūkį, savo partijos biuleto laiko kišenėse, ir būdami vienos partijos, jokių partinių ginčų savo tarpe neturės. Kas ir reikėjo įrodyti!

slėpė į rankovę. Žinoma, tokiems lošėjams gal lošimas ir susimaišo, kai kas iš šalies pastebės rankovės nuleistą nepageidaujamą kortą pasiūlo ištraukti...

Juk J. Kardeliui, turbūt, žinoma, jog: 1) Nors "Nuernbergo dokumentuose" buvo minimi asmenys, veikę prieš prez. Smetoną, 1938-39 metais, tuo pagrindu iš Vliko buvo išstumta nacių okupacijos metu susiformavusi ir antinacinė rezistencinė aktyviai veikusi bei paties Vliko kūrime dalyvavusi grupė;

2) Dabartinė tų "Nuernbergo dokumentų" laida (iš Vliko raštinės, Vliko priemonėmis, taigi ir lėšomis!) spaudoje paskleista nedviprasmiškai siekiant susieti juos su LAS, ryšium su daugiau kaip metus Vliko pirmininko "marinuojamais" LAS pareiškimais įsijungti į Vliką;

3) Tuose "dokumentuose" minima grupė, neturinti aiškos bendros politinės linijos ir turinti tik vieną bendrą tikslą, kad susidedanti iš asmenų, "kurie dėl įvairiausių priežasčių yra nepatenkinti Lietuvos prezidentu Smetona". Tokį apibūdinimą teatitinka tik 1938-39 metais pasireiškęs "Bendro žygio" judėjimas.

J. Kardelis prikiša V. Rasteniui, kad jis paminėdamas "žygininkus" bando nuversti bėdą "nuo ligotos galvos ant sveikos". O kaip tik priešingai. Ta "Nuernbergo bėda" yra kažkurių neišaiškintų "žygininkų" bėda, bet sukli lošėjai verčia ją ant kitų galvų, ir labai nepatenkinti, kai parodoma jų rankovėje slepiama korta...

Be piktumo, bet...

"Kai dėl Vilniečių Sąjungos, tai klausimas", rašo J. Kardelis, "kaip ir kiekvienas klausimas, svarstyti. Tik ne piktuoju".

Taip, ne piktuoju, betgi svarstyti. O kaip Vliko pirmininkas "svarsto"? Įkišo į stalčių ir nei pirmyn, nei atgal. Nei pats svarsto, nei kitiems duoda.

Asmuo ir organizacija

Rimtumo bemokydamas, J. Kardelis apie Vliką tačiau informuoja tik visiškai nerimto-

**BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS**

ESTABLISHED 1894
The
Cleveland
Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

mis kompiliacijomis iš K. Žalkausko — J. Audėno tezių bei komentarų (su visais lėkšumais ir prieštaravimais). Juk argi rimta, pavyzdžiui, skelbti, kaip informaciją apie padėtį Vlike, tokią hypokriziją:

"Nei Vlike, nei Vykdomojoje Taryboje niekas Tautininkams kaip organizacijai bei politinei srovei jokios opozicijos nedaro. Tautininkai yra prašomi duoti savo atstovą ir jis, be abejojimų, bus į Vykdomąją Tarybą priimtas. Taip Vlike ir Vykdomojoje Taryboje buvo įsakiama konstatuoti, prašant nepainioti organizacijos su bet kuriuo vietiniu asmeniu. Tai yra daugiau negu palanku tautininkams, kai jie ir Vliko ir Vykdomosios Tarybos pirmininkams yra pareiškę nepasitikejimą. Šiuo pareiškimu Vlikas turės noro įrodyti, kad jis vienybės ir sugyvenimo noris atvirai ir nuoširdžiai..."

LTS pasisakė už pastangas sujungti visas gyvas politines grupes Vlike. Tai laikoma pirmutine priemone visuomenei konsoliduoti. Ši pažiūra sutinka Vlike ir VT kieta opozicija.

LTS turi Vlike ir VT gerai žinomą pažiūrą į Vliko ir diplomato tų veiklos konsolidaciją. Šiuo atžvilgiu prieš LTS pažiūrą yra dar kietesnė opozicija.

K. Žalkauskas, vykdamas į Europą, kaip J. Kardelis viename savo straipsnyje teigia, turėjo geras norus. Ar tikrai turėjo, dabar sunkoka tvirtinti, bet kad sakėsi turįs, tai tikra tiesa. Tik jis nedarė taip, kad tie geri norai įvyktų, o darė priešingai. Jis prisidėjo prie Vlike esančios antikonsolidacinės santarvės, kuriai LTS buvo, yra ir bus opozicija.

Toji antikonsolidacinė (ne rezistencinė!) santarvė ryžosi žutbūt sulaužyti tą opoziciją. Kadangi akcija prieš LTS "kaip organizaciją ar politinę srovę" pasirodė nesanti pakankamai sėkminga, ofenzyva tapo nukreipta prieš LTS atstovo asmenį (priekabiavimais, skundinėjimai, žeminimais ir net insinucijomis per spaudą). Tačiau jis dar buvo šiaip taip toleruojamas, kol buvo tikimasi, kad galgi reikalui vėl atėjus bus galima išsiderėti jo balsą. Tik kai LTS aiškiai pareiškė, kad antikonsolidacinės santarvės vadams savo balso neduos, tada prasidėjo Vlike tikrasis "šv. Vito šokis" bent jau prieš asmenį, kai nieko kita negalima padaryti.

Ne Vlikas, ir ne Vykdomoji Taryba, o K. Žalkauskas aplinkiniais keliais savo laiku leido suprasti, jog, jeigu tautininkai sutiktų, kad juos vietoj T. Šidiskio atstovautų J. Bataitis, tai būtų viskas tvarkoj. Tai buvo dar tada, kai K. Žalkauskas manė, kad J. Bataitis būtų galima pritraukti prie tos pačios antikonsolidacinės santarvės, į kurią jis taip gliai įsinerė. Tačiau, kai paaiškėjo, kad J. Bataitis į tą santarvę nesideda, tai ir jis net ir iš paprasčiausios tarnautojų vietelės tapo bematant atleistas! Ir šmeižteliai prieš J. Bataičio asmenį jau sklinda. Ko gera, ir jam gali būti sudaryta "speciali komisija"...

Po viso to J. Kardelis laiko "rimtu svarstymu" tokius pasiūlymus per anoniminių korespondentų laikraštyje (visai tas pats metodas, kaip ir diplomatams "ištiesios rankos" pasiūlymas: jiems nieko nerašo, o tik per laikraščius "tiesia").

J. Kardelis turėtų gi suprasti, kad čia reikalas yra dėl rimtesnių dalykų, o ne dėl vietos Vykdomojoje Taryboje.

Ar jau

įstojai į

V I L T I E S

draugiją?

Rašytojas Ernst Wichert ir jo lietuviai

V. MARIONAS

E. Wicherto novelė iš mažlietuvių gyvenimo "Ansas ir Grita" pradedama spausdinti "Dirvos" atkarpoje.

Ta proga jaučiu pareigą keičiamis bruožais supažindinti su autorium, jo pažiūrom į lietuvių ir pasiteisinti dėl vertimo pasirinkimo.

Ernst Wichert (1831-1902), nors ir gimęs Išrutėje, savo kilmę betgi buvo grynus vokiečių kolonistas. Dar visai jaunas buvo paskirtas Priekulės apskritys teisėjui. Čia, susidurdamas su įvairiausio plauko kriminaliniu elementu, tarėsi iš pašaknų pažinęs krašto lietuvi, jo socialinius polinkius, prigimtį ir morale.

Jau daug vėliau, būdamas teisėju Karaliaučiuje, susidūręs rašytojo vardą aktualios tematikos, bet silpnokom dramom, gana vykusiais, dažniausiai iš Kryžiuočių ordino istorijos romanais ir visokios vertės bei tematikos pasakojimais, Wichertas prisiminė savo jaunas dienas, praleistas romantiškam Lietuvos pajūry jam gana egzotiškai atrodančios "mirštančios tautelės" lietuvių tarpe. Tas susikaupimas pagimdė storą pluoštą novelių, išvydusių pasaulį "Lietuviškų istorijų" ("Litauische Geschichten") vardu. Kai kurios jų yra ne tik brandžiausi Wicherto kūrybos vaisiai, bet nepadarytų gėdos ir patiems žymiausiems vokiečių literatūros meistrams.

Bet tuo atveju, kai Wichertas tariasi iš panagių pažinęs Maž. Lietuvos (kuria jis vadina tiesiog Lietuvą, kaip ir visi oficialūs raštai nuo 1600 metų) lie-

tuvi, jo gyvenimą, papročius ir polinkius, jis išties klįsta ir daro atsitiktinius faktais pagrįstas išvadas. Tačiau jo klaidos nesąmoningos. Jo biografai visi sutaria, kad Wichertas buvo jautraus, draugiško būdo, tolerantas, demokratas, kiekvienam linkęs ištieti ranką. Tai jaučiama, skaitant jo paties parašytą įžangą "Lietuviškoms istorijoms" ir pačias istorijas. Autorius su gailėsčiu kalba apie "nykstančią lietuvių tautelę" vokiečių jūroje, nuoširdžiai reikšdamas nepasitenkinimą dėl tos tautelės klaidų, "neišminties, girtavimo ir ištivirkimo". Ypač jam gaila lietuvių kalbos, kuri sukūrė tokias subtilias ir turiningas dainas ir kuri yra tokios augstos kultūros, kad pajėgia duoti tokią taiklį ir vaizdžią žodinę išraišką, kaip "šaktarpiš", visai abstrakčiai laiko sąvokai.

Wichertas visai bereikalo siekio dėl "lietuvių tautelės" mirties. Kai atėjo laikas, dar trečia ir ketvirta karta išsikovojo sau teisę tą patį kraštą, kur jis jaunystę praleido, prijungti autominiu vienetu prie senelių lopšio — Lietuvos. Seniausi lietuvių tautos lobiai — dainos ir tautosaka buvo randami kaip tik tame krašte. Maž. Lietuvos lietuvių ir jo kalba nebuvo mirę ne tik aplink Priekulę, bet ir Išrutėje, ne tik kaizerių persekiojami, bet ir nacių teroro ruziojami.

Autorius gailisi lietuvių, kad jie nesugeba ūkininkauti ir praranda savo žemes pažangiesiems ūkininkams — vokiečiams. Jis, kaip vokiečių, nebus

skaitęs objektyvesnės istorijos, kur pasakytą, kad po 1710 m. metų J. M. Lietuvą atsibastę kolonistų pulkai — švabai, zalcburgiečiai ir šveicarai — nesugebėjo dirbti žemės, mokėsi ūkininkauti iš lietuvių, o daugelis jų ėjo bernauti pas lietuvius. Daugiau, kaip po šimto metų gimęs Wichertas rado vokiečius turtingus ir gudrius, o lietuvius nuskurdusius ir demoralizuotus. Kodėl? Istorija atsako: vokiečių valdžia pabūgo savo kolonizatorių sutirpimo lietuvių tarpe, juos nuo vietinių izoliavo, švietė, atleido nuo mokesčių ir visai pūlė. O lietuvių "engė ir tamsoje laikė. Bet išvaduotame Klaipėdos Krašte vistiek rado lietuvių ūkininką tvarkantį savo ūkį sveikais ir tvirtais pagrindais. Lepšis ir girtuoklis jau turėjo būti žuvis! Mes šiandien žinome, kad gausias Klaipėdos Krašto karčiamas išlaikė ne lietuviai, o anie švabai, zalcburgiečiai, šveicarai ir paties Wicherto palikuoniniai. Doriausios ir turtingiausios tradicijos buvo palaikomos tik lietuvių, o ne vokiečių šeimose ir bendruomenėse. Tikrai juokas ima, kai skaitai autorių įžangoje teigiant tokią "teisybę": "Lietuvės dažnai rodosi pasidavusios girtavimui, pasismaguriavimams, tinginystei". Lietuvės nuo Priekulės!

Kodėl Wichertas taip nelaimingai klydo? Atsakyti nesunku.

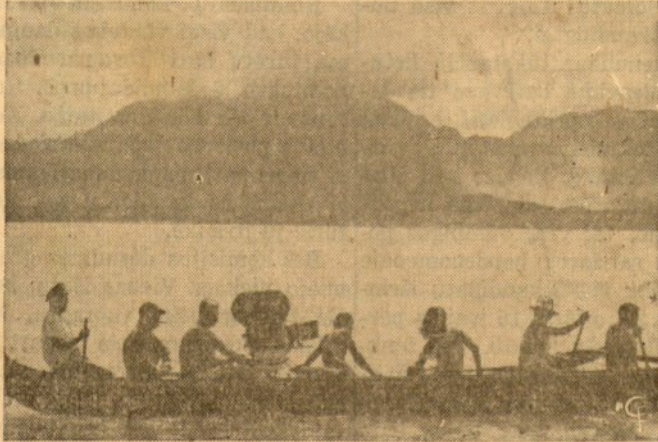
Pirma, jis buvo vokiečių. Tai reikšė izoliuotą padėtį. Su lietuvišiais arčiau santykiuoti jam ir įstatymas, ir papročiai, ir tarybinės pareigos neleido. O lietuvių turėjo jo vengti ir nekęsti, kaip ir kiekvieno kito kolonisto vokiečio, savo tautos amžinojo priešo. Todėl jis tikrojo lietuvių tipo ir jo gyvenimo nepažino. Antra, jis buvo teisėjas. Tvarkingas, darbštus ir normalus lietuvis su juo, berods, jokių reikalų neturėjo. Jo įstaigos lankytojai buvo audringas ir

maistingas elementas, mušeikos, girtuokliai, kontrabandininkai. Jų tuo metu turėjo netrūkti Klaipėdos Krašto ir Žemaitijos ("Rusijos") pasieny, kontrabanda davė pinigų karčiamoms ir kalė nusikaltėliškias audras šeimose ir bendruomenėse, išties lietuviškose tose pasienio srityse. Štai, iš kur imtas "lietuvių tipas" Wicherto novelėms. Wichertas, kad ir nenorėdamas, mūsų žmogų nuvertino. Tokią pat skriaudą mums yra padaręs ir kitas Maž. Lietuvos vokiečių

Sudermanas ir dar visa eilė, tik jau dažniausiai piktos valios, bet mažesnių gabumų vokiečių autoriai.

Tai kodėl vis dėlto ir Wichertą, ir Sudermaną mes su dideliu susidomėjimu skaitome ir net į savo kalbą verčiame?

Atsakyčiau taip: kai žinome, kas jie toki, ką ir kodėl apie mus pasakys, tai jie mums jau nebe pavojaingi. Gali mus supykdyti, bet ne suklaidinti. O mūsų kova už savo tautinę garbę būtų ne tik, net neįmanoma, jeigu ne-

Naujai gaminamai filmui "Mister Roberts", antram pasauliniam kare išgarsėjusioj Midway saloje, naudojamas JAV laivyno laivas ir vietinių gyventojų laiveliai.

žinotume, kaip ir kur svetimieji mums tą garbę plėšia.

Kita vė — nors Wichertas su Sudermanu ir ieško savo novelėms dramatinio maisto lietuvių žmogaus aistrų konfliktuos, neturėdami tendencijos sąmoningai lietuvių pažeminti, labai stropiai parodo jo nuostabiai patrauklų ir žavų prasiveržimą valios ir jausmų jėgos, paveldėtos iš natūralaus amžinojo tautos dvasinio aruodo. Mus tiesiog pritenkiančiai stebina suvokimas, kad ir svetimas "yra užburiamas jam tos nesuvokiamos jėgos, nors ir iš paslydusio lietuvių dvelkiančios. Ansas (spausdinamoje novelėje) kovoja visu įtempimu, išnaudodamas pačias paskutiniausias galimybes, tiesa, nelegaliom ir brutaliom priemonėms, bet iš esmės dėl švento reikalo, dėl savo tėvų ir savo žemės. Tiesiog imi tikėti, kad vokiečių autorių veikė atgamtinė jėga, kylanti iš Prūsų krauju persunktos žemės ir įteigusi šitą kovos dėl suverenumo teisę stovėti neliečiamam ant gimtosios velėnos tematinį motyvą.

Galų gale Wicherto "Lietuvišką istoriją" verta skaityti vien dėl jų meninės vertės. O vertiamoji istorija "Ansas ir Grita" yra bene pati stipriausioji. Autorius pats tiki, ką jis rašo, todėl jaučiamas nuoširdumas ir natūralumas. Jo sakiny, tikslus,

būtinai ir tvirtas. Dramatinė įtampa išlaikanti skaitytoją pririštą iki paskutiniojo žodžio. Jaučiu, kad "Ansas ir Grita" buvo verta duoti mūsų žmogui sava kalba pasiskaityti.

ISIGYKITE DRASTISKAI NUPIGINTAS KNYGAS

PASAULIO LIETUVIŲ ŽI-
NYNAS, 366 pusl. knyga su daugybe reikalingų informacijų, lietuvių kolonijų aprašymais visame pasaulyje, įstaigų, organizacijų, visuomenės veikėjų ir kultūrininkų adresais\$5.00

THE ECONOMIC RECONSTRUCTION OF LITHUANIA AFTER 1918, Columbia University Press New York 1942 metais gražiai išleista knyga apie Lietuvos ekonominį progresą iki pat bolševikų okupacijos su daugybe statistikos duomenų iš visų ekonominio gyvenimo sričių. Kietais viršeliais. Tinka kaip dovana tiek lietuviui, tiek Lietuvai besidominciam kitataučiui. Kitos tokios knygos apie Lietuvą su tiek daug vienoje vietoje surinktų statistikos duomenų nėra nei lietuvių nei anglų kalboje.\$2.00

Švenčių proga šias abi knygas kartu galima įsigyti už \$3.75. Užsakymus su čekiais ar pašto perlaidomis siųsti jų autoriui: Mr. A. Simutis, 41 W. 82 Street, New York 24, N. Y.

AR RŪPINATES SAVO VAIKAIS?

Jei taip, tai nedelsiant užsakykit savo vaikams jų laikraštį

TĖVIŠKĖLE

Metams tik 3 doleriai.
Rašykit šiuo adresu:

Tėviškėlė,
2313 West 91 St.,
Chicago 20, Ill.

ANSAS IR GRITA

ERNST WICHERT

Vertė V. MARIONAS

Vanagiškiai buvo didelis kaimas su 12 ar 15 ūkių, geru skaičium atskirų sklypų, didele prekyvieta, plačiomis pievomis ir upe, dirpų kasyklom prie Kuršių marių ir plačiais šilais pasieny, ganykloms. Vėliau čia atsibastę vokiečiai Geelhaaras, gudrus ir taupus, buvęs dvarų inspektorius, pigiai susipirko žemes iš suvargusių lietuvių ūkininkų ir įkūrė dvarą. Tik trijų ūkių, jis negalėjo prisijungti. Du jų buvo jau jam praskirkolė ir pievas su ganyklom dvarui pardavė. Tik Kristupo Vanago, senos šeimos, kurios vardu ir kaimas vadinos, palikuonis stovėjo tarp dvaro ir tų dviejų ūkių. Vieną metų vokiečiai galėjo ir Vanago ūkį nusipirkti, bet turėjo kiti reikalai ir nesisukubino. Tada Vanagas pardavė ūkį Karaliui, kuris tik mažą dalį įmokėjo, o likusius privalėjo sumokėti dalimis su gera metine duokle žaliaiomis kamininkauti liekančioms Vanagams. Vanago sūnus Ansas ir dukterė Marė išėjo tarnauti į dvarą. Ansas buvo labai stropus ir mokė visokių ūkių gudrysių iš Geelhaaro. Karalius vieną naktį upėje nuskeno, tai ūkį vėl pasiėmė atgal Vanagas, o našlė, ir barnius linkusiai Karalienė užrašė kamininkės dalį. Ansas dabar ryžosi grįžti į tėvų ūkį ir jį taip tvarkyti, kaip vokiečiai savo dvarą. Tik dar turėjo atitarnauti kariuomenėje. Augstą ir gražų Ansas paskyrė į gvardiją, o kuopos vadą pasiėmė jį sau pasiuntiniu. Po tarnybos jį kalbino pasiūlyti, bet jis ilgėjos savo lietuviškos gimtinės ir grįžo. Dar du metus tarnavo dvarė. Kai mirė motina, tėvas jį ragino perimti ūkį. Vokiečiai kalbino jį parduoti ūkį jam, o pačiam už grynus pinigus nusipirkti ūkį be kamininkų ir skolų. Bet Ansas atsakė, kad kol jis gyvas, vokiečiai jo tėvų žemės negaus. Kad greičiau įsikrapštytis iš bėdos, jis buvo numatęs vesti turtingo Krupačio dukterį su gera pasoga.

Nuo čia leiskime pačiam autoriui pasakoti didelės įtampos dramą apie lietuvių kovą dėl tėvų žemės ir mergaitės meilės. Vert.

Užrašymas buvo atliktas teisme įprastine forma. Ansas Vanagas gavo tėvų žemę, Vanagiškius Nr. 1., į nuosavybę, apskaičiavo pardavimo kainą, skolas atmetus, savo motinos ir tėvo paveldėjimo dalis, pažadėjo tą sumą savo seseriai Marėi jai ištekančią išmokėti, taip pat duoti karvę, avį, paklotą lovą ir skrynją ir savo kaštų išskelti vestuvės, perėmė duokles Urtei Karalienėi ir, be to įsipareigojo duoti savo tėvui išimtinę iki jo mirties. Juk to nebus, kas popieriuje parašyta, kalkuliavo Ansas. Jeigu jis ir būtų žinojęs, kad jo paties tėvas buvo pasirūpinęs

šitą sąrašą išpūsti, jis tuo būtų visai nesistebėjęs: juk savaime buvo aišku, kad jis panaudos visas užpakalines duris, kurias sutartis bus kaip nors atviras palikus, kad tik nuo savo įsipareigojimų išsisuktų.

Ateinantį sekmadienį aplankė jis bažnyčią prieš ir po pietų, priėmė taip pat šventąją Vakariene ir "ant juodojo kilimo" ir "prie degančių žvakių" ką pats sau prisiekė, kad Geelhaaras neprivalo gauti Vanagiškių Nr. 1., kad ir kažin ką už juos siūlytų. Tada dar, lauždamas savo įprotį, užėjo į karčiamą šiaip sau žmonėms pasirodyti. Dabar juk jis jau buvo šeimininkas ir tai buvo privaloma žinoti. Su savo mėlyno molo švarku su storais mažais guzikais ir kareiviška kepure su blizgančiu snapu ir raudonais apvais atrodė jis gana puošnus, ir Kristupas, kuris gerė kartu į sūnaus sąskaitą, su davė jam per pečius ir pasakė, dabar vis dėlto matytis, kad jis esąs dar geras lietuvis. Grįžtant namo sulūžo vienas ratas ant tilto. Urtė pasitiko juos keikdamas; ji buvo užsiutęs dėl to, kad nebuvo pakviesta magaryčioms (originale Margritsch. Vert.).

Bet taip toliau Ansas nemanė dykinėti. Ponas Geelhaaras, kuris iš tolo stebėjo, po kiek laiko pats turėjo jam pripažinti, kad jis rimtai esąs nusiteikęs visai pašlijusį ūkį vėl į vėžs įstatyti. Bet visur trūko, ko būtiniausia, ir dėl to pirmosios pjūties vaisius buvo gana menkas. Jisai vos tiek telaimėjo, kad galėtų žiemą prastumti ir sėklai pasiilkti. Abudu išimtininkai privalėjo valgyti nuo jo stalo, o nuo kitų reikalavimų susilaukyti.

Jo tėvas vykdė, ką sakomas, bet dabar jau griežtai nepaisė, kas jo, o kas sūnaus. Bet su senąja Urte nėjo susikalbėti. Ji su perkūnais reikalavo savo javų, savo liny, savo pusės kiaulės, savo žąsų, savo medaus ir kas šiaip jai priklausė; kai Ansas jai kitokius patulimus davė, susirio užrašymo popierius į raudonmargę skarą, kuri jau jos vyrui tam pačiam tikslui tarnavo, ir išsku-

bėjo į teismą skundo įteikti. Ansas žinojo, kad ji laimės, ir leido įvykiams riedėti. Tik kai egzекutorius pasibeldė, jis atidarė savo sandėliuką. Dabar jis jau buvo tikras, kad pavasarį lauką negalės pilnai apseiti.

Tai buvo pirmoji byla, bet, gaila, nepaskutinioji. Urtė gavo pažymėjimą su dideliu juodu ereliu viršuje, o senasis sekretorius jai dar pasakė: šitas popierius toks geras, lyg būtų paties karaliaus duotas. Dabar ji žinojo, kad karalius yra jos pusėje, ir apie nuolaidas nebuvo ko nei galvoti. Priežastį kitai bylai davė karvę, kurią šeimininkas turėjo duoti kamininkams milžtis ir iššerti. Urtė turėjo tokią vieną, bet ji buvo sena, blogai šeriama ir tedavė šykščiai pieno. Ji tarėsi mažiausiai tris saikus turinti gauti per dieną. Bet šį kartą Ansas nesidavė taip be niekūr nieko priteisiamas. Jis aiškino, kad šitą karvę perėmęs kartu su ūkiu ir kad kamininkė tik šitai padvėsus tegalinti kitos reikalauti. Buvo iškelti parodymai įvairiausiems klausimams, ekspertai ir liudininkai gavo savo atlyginimus, pagaliau buvo nuspręsta šeimininko nenaudai, ir išlaidos, kurios, žinoma, jam atiteko, sudarė daugiau, negu geros karvės kaina rinkoje. Kad būtų geriau padaręs, bylos išvengdamas, jis jokiū būdu neprisipažino. Reikalas neteislingai būvęs vedamas, manė jis, ir kitą kartą turėsias teisme geriau apsiskuti.

Jo senos sutaupos išsibaigė iki paskutinio pfenigio ir jį neužteko, kad galėtų nusipirkti kitą karvę. Todėl jis paėmė senės karvę ir pardavė ją, nepaisydamas visų verkšlenimų. Ji juk vedė bylą dėl to, kad karvė esanti netinkama, galvojo jis, kaip ji galinti dabar skystis, jeigu ją išleidžia? Tada jis jai betgi turis kitą karvę paskirti pagal teismo pripažinimą! Tai jis padarys, kai bus kita galvija mūgė, atsakė jis, anksčiau neprivalęs. Kiek tik žmogus atsimena Vanagiškiuos nebuvę kito papročio, kaip palaukti mūgės, kur galėtum pasirinkti, ko tau reikia. — Ar ji iki to laiko turinti badauti? Dėl jo nors ir badu mirti, atrėžė jis. Bet jis jau pasirūpinsiąs ja ir duosiąs kasdien jai po tris saikus pieno nuo savo paties karvės. Tuo ji nenorėjo būti patenkinta. Pagal sutartį ji turinti gauti karvę sau vienai, o jei-

gu ši ir dešimt saikų kasdieną duotų, tai būtų tik jos naudai. — Raudonmargė skara su užrašų popierium vėl buvo susijieškota, senasis sekretorius gavo darbo.

Šį kartą Ansas pasikinkė abu liesus arklius į sulopytą vežimą, įsidėjo pusę šėpelio javų ir nuvažiavo už kelių mylių į miestą advokato pasiimti. Jis tarėsi pastebėjęs, kad sekretorius stovi Karalienės pusėje ir jo liudininkus blogai apklausinėja, o jo paties tėvas tvirtino tikrai matęs Karalienę prieš vieną terminą su gabalu sviesto apie jo namus bešliaužojant. Advokatas tik jau geriau išmano, gudodė jis, ir dėl to ta kelionė. Karalienė tuojau sumetė, ką jis minty turėjo. Ji, aišku, neturėjo vežimo kelionei. Bet kai Ansas su pergalės džiaugsmu ir tuščiu vežimu grįžo iš miesto, ji jau susitiko jį pėsčia. Iš po baltos paklodės, kuria ji buvo pėčius apsisiautęs, kyšojo gaidžio uodegos plunksnos. Ansas išsigandęs sustojo.

— Kur tu dabar? — paklausė jis.
— Į miestą.
— Ar turi reikalų?
— Taip, kaip ir tu.
— Kam tas gaidys, kurį nešies?
— Kam tie javai, kuriuos tu į miestą nuvežei?

— Tai ir tu nori su advokatu pamėginti? Šį kartą tavo reikalas blogai stovi.
— Karalius man jau pagelbės. Labanakt!

Jis pažūrėjo į ją įtužęs.
— Tu tik palauk! Juk tai mano gaidys. Ji atskleidė skarą.
— Tu meluoji!
— Ką? Tu nori užsiginti, kad gaidį mano kieme pasigavai?
— Jis yra iš mano pačios prieauglio.
— Tu neturi jokio prieauglio, — šaukė jis jai, — o gaidys mano kieme lesė.
— Tai pareikalauk už lesalą, — išjuokė ji, — jis nesudarys tiek daug, kiek tu esi man skolingas. O gaidys priklauso man.

Jis šniokstelėjo įdūkęs jai botagu, bet nepataikė, nes ji pašoko į šalį. Nauja byla buvo paruošta, o Ansas šį kartą skundėjas.

Patarėjas nuo prekyvietės kampo, siuvėjas Jurgis Patolas, kuris mokėjo vokiškai

rašyti, patarė jam vienu kartu kreiptis ir į teismą ir į poną prokurorą. Byla dėl karvės pasiekė tribunolą. Prieš kiekvieną terminą keliavo po dovaną į abiejų teisininkų virtuves. Šalys buvo daugiau pakeliui, negu namuos.

Tuo metu Kristupas Vanagas nuvertė tvorą, pardavė ją prekyvietėje ir laimikį prailavojo. Tol, kol turėjo degtinės, jis buvo patenkintas. Ansas, kuris savo skolas žinojo, tylomis tai pakeptė. Tik kai kartą senis pasikesino į medį, kilo triukšmas.

— Medžių nevalia paliesti, — įsakė jis piktai, — ponas Geelhaaras neprivalo įsivaizdinti, kad aš darau jam laisvą vietą!

Byla buvo pirmoje, o paskui ir antroje instancijoje pralaimėta. Teisėjai nusprendė, kad Urtė Karalienė turi teisę į karvę ir neprivalo būti patenkinta tam tikru kiekiu pieno. Ansas Vanagas turėjo teismo išlaidas padengti, savo advokatą atlyginti ir taip pat savo nekenčiamos priešės teisininkams patarėjams užmokėti. Daugiau, kaip šimto talerių buvo iš jo pareikalauta, o jis neturėjo nei vieno vienintelio. Vargu, ar buvo galima balzamu žaizdoms pavadinti tai, kad jis kitą ginčą dėl gaidžio laimėjo.

Dabar pirmiausiai reikėjo pasirūpinti pinigų, daug pinigų. Vargšas lietuvis slankiojo mieste pas visokius žmones, kurie tos rūšies sandėrius su ūkininkais buvo pratę daryti. Bet net ir už augščiausius spekulintinius procentus šį kartą niekas nenorėjo paskolos rizikuoti. Tuodu išimtininkai, kurie ūkį slėgė, nuvertino šiaip jau visai neblogą įkaitą. Liūdnas ir pusiau apglušęs grįžo jis į namus.

Buvo toks vienas, kuris jam tikrai būtų galėjęs pagelbėti, bet tas buvo jam nekenčiamiausias iš visų. Pro savo mažus langus jis kasdien matė didžiąją sodybą su puikiais pastatais, o kartais prakliaudavo ir ponas Geelhaaras pro šalį, kai į lauką įdavo, pasveikindavo gana gyvai nuo arklio ir juokėsi taip įtariamai, lyg jį džiugintų, kad tvora prieš namus vėl bus sutrumpėjus. Jį dėl pinigų prakalbinti, su tuo Ansas ilgai negalėjo apsiprasti. Pagaliau betgi kito kelio neliko.

(Bus daugiau)

Popiežiai ir Lietuva

J. JAKSTAS, Cleveland

Lietuvos ir, apimam, visos Europos istorijos mokslui svarbi tema būtų "Popiežiai ir Lietuva". Plačiai, visapusiškai ir iš esmės jos ligšiol niekas nenauginėjo. Ją dažnai lietuvių istorikai tik ryšium su kitų Lietuvos istorijos dalykų dėstymu, kur jie kalbėjo apie lietuvių santykius su vokiečių ordinu ir su Vakarais, apimam. Šiuo atveju reikėdavo paliesti ir popiežius, tuos Vakarų pasaulio vadovus, kai jie savo būlėmis ir šiaip sprendimais lietuviams. Ypač pagoniškos Lietuvos įvairių laikmečių ir asmenų, kaip Mindaugo, Gedimino, Algirdo. Kęstučio ar Vytauto dėstymuose vis neapneinama nepaminti, koks kokio popiežiaus, įsikūšio į mūsų krašto reikalus.

Panašiuose epizoduose nagrinėjimose popiežiaus vaidmuo dėstomas plačiau ar siauriau, pareinamam nuo autoriaus polinkių ir jo pasirinktos krypties. Bene plačiausiai ir pavyzdžiausiai, kad ir su istorijos mokslu neįprastu teologiniu subtilumu, yra nagrinėjęs popiežių vaidmenį Mindaugo metu J. Stakauskas knygoje: Lietuva ir V. Europa XIII a. Tačiau popiežių ir Lietuvos santykių klausimas iš tikrųjų išeina iš paskiro valdovo ir laikmečio ribų ir yra lemiamos reikšmės visam pagoniškam periodui. Jį nagrinėjant išryškėtų Lietuvos ryšiai su Vakarais ir tie savotiški kryžiaus karai prieš Pabaltijo saracenus, kaip lietuvių kartkartėmis buvo vadinami.

Kas imtųsi gvildinti temą "Popiežiai ir Lietuva", pirmiausia turėtų pažinti visas popiežių bules, pradedant nuo Inocento III (kuris pakrikštijo pirmą baltietį Kaupą) iki Martino V, patvirtinusio žemaičių vyskypystės įsteigimą (1421). Tai būtų dvejų šimtų metų laikas nuo šviestas iš šaltinių. Šios rūšies šaltiniai išspausdinti, pav., kad ir dideliame A. Theinerio leidiny "Vetera Monumenta Poloniae et Magni ducatus Lithuaniae" ir kitur. Kiekvienas šaltinis turėtų būti išgvildintas formos ir turinio atžvilgiu, išryškinti jo vidaus ir išlaukiniai pažymiai, palygintais su kitais panašaus pobūdžio šaltiniais. Labai svarbu būtų popiežių Lietuvą liečiančios bules palyginti su jų būlėmis, kur buvo skelbiami kryžiaus karai prieš Palestinos saracenus. Tai žymiai paryškintų kryžiaus karų pobūdį prieš lietuvių.

Turėdamas prieš akis tokį "Popiežiai ir Lietuva" reikalo tikslą, labai apsidžiaugiau perskaitęs spaudoj apie naują to pavadinimo kun. Valadkos veikalą. Čia, pamaniau sau, bus užkišta spraga Lietuvos istorijos moksle ir nušviestas naujas dalykas — popiežių santykiai su Lietuva. Todėl nedelsdamas įsigijau tą knygą ir ėmiau atidžiai skaityti. Tačiau netrukus teko nusivilti. Tiesa, ne dėl to, kad joje neradau to, ko laukiau. Mat, kiekviena knyga yra individualus kūrinys ir todėl dažnai joje nerandi to, ko teiginodamas vien pavadinimą — tikies. Kun. M. Valadkos knyga mane apvilė tuo, kad ji neatitinka temos ir, antra, apsilenkia su elementariausiais istorijos veikalui statomais reikalavimais.

Jeigu autorius pasirinko uždavinį pavaizduoti santykius tarp popiežių ir Lietuvos, tai nebuvo mažiausio reikalo dėstyti visą viduramžių popiežių istoriją, griebtėlėjant kiek dar ir senovės laikų. Tai labai plati tema ir autoriaus pasirinktas tikslas ir yra reikšmingas. Ir šiam, taip sakant, pašaliniam dalykui autoriaus skirta didesnė veikalo pusė (158 psl. iš 244).

Dar būtų pusė bėdos, jei ši didesnė pusė knygos užimanti digresija būtų kaip reikiant, moksliškai parašyta, atseit, pagal šaltinius ar pagal naujausią

literatūrą. Žinoma, parašyti visą viduramžių popiežių istoriją pagal šaltinius — milžiniškas darbas. Tam reikėtų ilgų ilgų metų studijų didelėse bibliotekose. Nors šis darbas daugelio tyrinėtojų buvo dirbamas, tačiau stropus dalyko mylėtojas žinoviškai ir su dideliu ryžtu dirbdamas galėtų ką ir originalaus pasiekti. Mat, kiekvienas istorijos rašymas yra kūryba, kur autorius, kad ir laikydamasis įsikibęs faktų, savaip praeitį nušviečia.

Tačiau populiarus veikalas, skirtas plačiai visuomenei, kaip čia kalbamasis, galėtų būti ir kompiliatyvinio pobūdžio, tariant parašytas pagal esamą dalyko literatūrą. Šiuo keliu mūsų autorius ir einama. Bet jo naudojama literatūra yra atsitiktinė ir antikinė. Autorius, pav., plačiai naudoja Gregoroviaus, Viduramžių Romos miesto istoriją, D. Milmano Vakarų krikščionybės istoriją, J. McCabe, Raktas į kultūrą ir daug kitų autorių veikalų, kurie priklauso daugiausia praeitai amžiui ir šiandien laikytini pasene. Pav., autoriaus ypač plačiai naudojamas prūsio Gregoroviaus didelis kelių tomų veikalas priskiriamas daugiau prie istorinių romanų ir šiandien turi vien antikinės reikšmės. Jis tegali žavėti skaitytoją savo gyva ir vaizdinga kalba atpasakotais epizodais iš Romos, ypač popiežių, gyvenimo, bet moksliniu požiūriu jis bevertis. Aplamai, rašančiam kompiliatyvinį veikalą tereikia pažinti bent naujausią dalyko literatūrą, atseit, pažinti, kokios dabar yra nuomonės svarstomuoju klausimu. Tačiau mūsų autorius visai nepaiso naujausių net ir amerikiečių, jau nežūrint europiečių, autorių. Veltui įieškotume kun. Valadkos knygoj paminėtus tokius dabartinius autorius, kaip Ch. H. Haskins, E. K. Rand, C. Stephenson, S. Painter, L. Thorndyke, J. Thompson, H. Taylor ir daug kitų dar dabar gyvenančių ir susispietusių sėkmingai veikiančio Viduramžių akademiko. Tiesa, a autorius pamini Haskinsą, kritikuodamas jo mintį, kad nebuvo "tamsių viduramžių" (psl. 149 sq.). Tačiau mūsų autoriaus kritika šio buvusio Harvardo profesoriaus ir vadovaujančio Amerikos mokslininko, Viduramžių akademijos kurėjo, yra, švelniai kalbant, pretenzinga. Ypač neleistinas dalykas priskirti šiam jau (1939) mirusiam mokslininkui propagandinius tikslus, kaip mūsų autorius sau leidžia. Iš tikrųjų, Haskins'o nuomonė apie viduramžių yra būdinga mūsų laikams ir su ja negalima taip lengvai apsidirbti, kaip mūsų autorius daro.

Daugelis skaitydami "Popiežiai ir Lietuva" įžiūrės autoriaus "tendencingumą". Tačiau iš esmės autoriaus dėl to nereikėtų kaltinti. Juk kiekvienas istorinis veikalas, būdamas autoriaus kūryba, turi turėti ir jo asmenybės antspaudą, tariant kokią "tendenciją". Tendencija istorijos veikale yra tas kantiškas reguliatyvus principas, pagal kurį rikiuojami istorijos faktai ir tuo būdu jie supinami į vieną pynę. Bet istorikui statomas būtinas reikalavimas savo tendenciją ginti mokslisku būdu.

Autoriaus ryžtas, tariant tendencija yra parodyti lietuviui skaitytojui, kad viduramžių popiežiai buvo tamsių jėgų atstovai, slopino mokslą, bet kias kultūrinės apraiškas ir yra svarbiausieji pradininkai "tamsių viduramžių". Tam reikalui kun. Valadka parenka — daugiausia pasigaudamas minėtojo Gregoroviaus veikalą — jų savinaudiskus, nepadorius, tieiog nusikalstamus žygius ir juos kuo plačiausiai išdėsto. Tuo būdu pirmosios veikalo dalies

Sam Rayburn (D) iš Texas išrinktas atstovų rūmų pirmininku, kalbasi su laikraštininkais.

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Pone Redaktorium,

Tamstos redaguojamame savaitraštyje, 1954 m. Nr. 47 p. V. Rastenis atspaudė straipsnį "Apsirikimas skaičiavime".

P. Rastenis atsiliepė į mano 1954 m. ELTOS biuletenį Nr. 28 idėta rašinį "Kaip atrodo susovietintas Lietuvos žemės ūkis", kurį kai kurie laikraščiai ištaisė persipausdino. Jame esu davęs pluoštą žinių, kokius derlius yra kolchozų korespondentai paskelbę "Tiesoje", "Sovietskaja Litva" ir per Vilniaus radiją. Įspėjau skaitytojus, kad tai nėra oficialūs duomenys.

P. Rastenis paėmęs analizuoti rašinį, gerbiamsiems "Dirvos" skaitytojams pateikė santrauką, tik kelių kolchozų derlių vidurkį, ir išbarė mane, kad aš prie to parodžiau buvusius laisvos Lietuvos kelerių metų vidutinius derlius. Tai esą nesulyginami dydžiai. Aš tatau padariau sąmoningai, kad skaitytojai

turinys — daugiau epizodai iš popiežių (ir kitų dignitorų) gyvenimo, vertinant juos moraliniu požiūriu. Tad kun. Valadkos knyga galėtų būti priskirta vadinamai pragmatinei istorijos krypti, kuri itin vyravo iki 19 a. vidurio. Pagal ją istoriniai faktai vertinami moraliniu požiūriu ir istorikas yra ne tik dėstytojas, bet ir teisėjas. Šiai mokyklai, rodos, priklauso ir mūsų autoriaus autoritetas Dean Milman su savo Vakarų krikščionybės istorija.

(B. d.)

lengviau galėtų orientuotis, kurie derliai yra nurodomi kaiku-ruose kolchozuose ir koks derlingumas buvo anksčiau. Duodamas kelių kolchozų derlių, kurių derlius tik turėjau, visai nenurodo, kad tai yra būdingas dabartinės sukolchozintos Lietuvos derlius, kaip p. Rastenis "Dirvos" skaitytojams norėjo parodyti, o tik kelių kolchozų derlių vidurkis gali reprezentuoti vidutinį visos Lietuvos derlingumą, permažą turu duomenų tatau spręsti.

Kitas dalykas yra CENTNERIS, dėl kurio ne kartą teko kalbėtis su p. Rasteniu vis paliekant prie atskirų nusistatymų: ar centneris 50 kg. ar 100 kg.?

P. Rastenis rašo: "Nurodydamas 1935-39 m. Lietuvos derlių vidurkį, autorius ir vartoja tokius 50-kilograminius centnerius, nors oficialiose Lietuvos statistikoje, ypač tarptautiniuose leidiniuose derliai yra nurodomi šimtakilograminiais centneriais (vad. dvipubais centneriais arba kvintalais)".

Šiuo teigimu p. Rastenis nieko naujo nepasakė. Taip ir yra. Tik man atrodo, būtų naivu galvoti, kad Lietuvos kolchozų korespondentai, rašydami apie kolchozų derlius, būtų išstudijavę tarptautinius leidinius ir jais vadovautųsi?

Pirmiausia kas yra centneris? Kiek man teko susidurti su Europos ir Amerikos įvairiais leidiniais vis radau, kad centneris yra 50 kg., kaiku pridėta — 100 britų svarų.

Kad Sovietų Sąjungoje centneris suprantamas 50 kg., nenorėčiau teigti vien tik savo "autoritetu", nors p. Rastenis gana autoritetingai teigia, kad cent-

neriu dabartinėje Lietuvoje laikoma 100 kg. Tačiau ir jis pats savo teigime pridėda, kad "... šimtakilograminiais centneriais (vad. dvigubais arba kvintalais)". Tad jau pačiame pavadinime yra aiškus skirtumas.

Bendradarbiaudamas su Estijos ir Latvijos Laisvės komitetų nariais, kurie seka savo kraštų žemės ūkio reikalus, ne kartą išsiaiškinau su jais, kad mūsų pavergtuose kraštuose centneriai minimi laikraščių korespondentų reikia imti už 50 kg.

"Rusko-Anglijskij slovar" redaguotas prof. A. U. Smirnicov 1952 m. Maskvoj, rašo: centner — 50 kg., metričeskij (metric/double) — 100 kg. "The New York Times", 1954 m. gruodžio 25 d. korespondencijoj iš Maskvos taip parašyta: "Sovietų Sąjunga numatė derliaus minimumą 300,000,000 centnerių grūdų per metus nuo 28,000,000 iki 30,000,000 ha nenaudotos dabar išartos žemės Sibire ir Kazachstane. (Centneris lygus 110.23 svarų. Hektaras lygus 2.471 akerių)". Visai teisingai.

Be to, man rašo (kas nurodyt negaliu): "Mūsų turimomis patikimomis žiniomis, okupuotoje Lietuvoje vartojami svoriai yra metriniai, o paties standarto, beveik, koks buvo vartojamas nepriklausomoje Lietuvoje.

Kiek tai liečia centnerius, jie ten skaičiuojami 50 kg. Ta proga galime pažymėti ir kitų byralų svorius. Jie įvairuoja priklausomai taros standarto. Centnerių svoriai yra būdinga maišai. Pav., cukraus maišai būna 100 k.; bet svoris ant jų žymimas ne centneriais, bet kilogramais. Dirbtinių trąšų maišai būna po 40 ir 50 kg. Tačiau trąšos nesaikojamos centneriais, bet tik kilogramais. Miltai būna 50, 75 ir 80 kg. maišuose. Prekyboje, kaip įprasta, svorio mastas bulvėms ir grūdams vartojamas tik centneris — 50 kg."

Pateikiau daugiau šaltinių, sakantių kas tai yra centneris, dėl to, kad p. Rastenis savo turimais apie Lietuvą duomenimis gali informuoti ir kitas institucijas ir todėl vertėtų centnerį skirti nuo kvintalo ne tik iš pavadinimo, bet ir iš jų turinio.

Jei bent šiek tiek tikėčiau, kad Lietuvos kolchozų korespondentai, kaip p. Rastenis linkęs aiškinti, skelbia derlius dvigubais centneriais, nors taip rašančio neteko rasti, tikrai tokio melo nebūčiau savo rašiniu skelbęs.

Su tikra pagarba
Juozas Audėnas

SKAUTAI

SKAUTŲ TEATRAS
NEW YORKE

New Yorko skautų Dramos Sekcija intensyviai ruošiasi savo pirmajam pasirodymui New Yorko lietuvių "kolonijai". 1955 m. vasario 6 d. Apiešikimo parapijos salėje, Brooklyne, bus vaidinama Vytauto Alanto komedija "Buhalterijos Klaida".

Veikalą režisuos s. Vyt. Kidolis. Vaidina — A. Bichnėvičiūtė, Gr. Frankaitė, D. Stasiukynaitė, D. Gasiūnas, R. Kezys, J. Pupius ir J. Ulėnas.

JAV pirmajame skautų rajone yra graži tradicija — viso rajono vienetai stengiasi suvažiuoti į kurioje nors vietininkijoje daromas šventes. New Yorko skautiškieji vaidintojai be abejo, sutrauks iš plačių apylinkių ir skautiškuosius žiūrovus.

N. Y. Skautų Dramos Sekcijos reikalų vedėjas yra P. Pupius, 128 Meserole St., Brooklyn 6, N. Y.

SUGRĮŽO BROLELIS IS TOLIMOS SIAURĖS

Romas Kisieliū — veiklus New Yorko skautų vietininkijos narys šiomis dienomis sugrįžo Brooklynan pas savo tėvus. Jis pavyzdinčiai atitarnavo 2 metus JAV kariuomenėje, kur savo prievolę atliko tolimoje Aliaskoje.

New Yorko skautų vyčių drėvės vadas vyr. sktn. Alg. Prekeris per Kalėdas susižiedavo su vyr. skaute V. Karečkaite.

— SKS —

Patark ir kaimynui..

kad prenumeruotų

DIRVA

Isidėmėk

DIRVOS

adresa —

1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio

VANAGAITIS

KNYGA

gaunama Dirvoje. Siųskite \$2.00 ir labai daug patirsite apie Amerikos lietuvių gyvenimą.

DIRVA: 1272 E. 71 St.

Cleveland 3, Ohio

Mūsų prekybinė garbė paremta 40 metų praktika parenkant medžiagų rūšis ir už jas garantuojant. Mes nelaikom antros rūšies medžiagų, o jų kainos žemesnės negu bet kurioj kitaj krautuvej.

WOLFS FABRICS

7012 Superior Ave.

EN 1-3764

SUMUSTINIAI. GERIMAI. SQDA.

MARNELL'S

7023 Superior Avenue

Saldainiai, Riešutai, Popkornai
Čia susitikit savo draugus po pamaldų
Geriausią kavą mieste

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

Dabar! Parduodama už žemą kainą!

NYLONO Užuolaidos

Kvarbuotos Užuolaidos

45 colių ilgio 2.99 pora
54 colių ilgio 2.99 pora
62, 72, 81 ar 90 colių ilgio 3.99 pora

Didesnių langų dydžiai: Visi 90 colių ilgio)

Didelio, 144 colių pločio pora 6.99 pora
Dvubio pločio, 180 colių pločio pora 8.99 pora
Trigubo pločio, 280 colių pločio pora 12.99 pora

NYLONO Kirptos Užuolaidos

(Visos 84 colių pločio poromis)

54 colių ilgio 1.99 pora
63 colių ilgio 2.39 pora
72, 81 ir 90 colių ilgio 2.99 pora

Gražiai pasiūtos su dvigubai apsiūtais šonais tiesiam kabėjimui. Platus apačios apsiuvimas. Palieka savo naują ir pą daugelio plovimų. Beveik baltos spalvos.

Pašto ir telefono užsakymai priimami už \$2 ar daugiau, C.O.D. \$3 ar daugiau
Šaukite CHerry 1-3000

The May Co.'s Basement Curtain Department

NYLONAS yra žinomas dėl jo stiprumo, elastingumo ir tvirtumo! Plaukams ir išdžiūva per minutes, reikalauja mažai lyginimo! Extra plataus apsiuvimo užuolaidos, gerai pasiūtos, apsiuvinėtos su sutraukta juosta. Ryškios beveik baltos spalvos.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIUS

84-TAS KONGRESAS NUOMONĖ BALF KLAUSIMU — ĮVADAS Į 1956 RINKIMUS

Lapkričio pradžioje laimėję rinkimus demokratai jau paėmė Washington 84-to kongreso kontrolę. Tas reiškia paėmimą viso krašto reikalų kontrolės, nes senate ir atstovų rūmuose visos komisijos, kurios tvarko valstybės finansus, skyrimus ir viską kitką, perėjo į demokratų atstovų daugumos žinią. Keturi komisijos nariai yra demokratai, iš jų vienas yra pirmininkas, kiti trys nariai respublikonai.

Respublikonų administracijai liko dveji metai darbo su opozicijos partija. Ir dar su suskylusia pačia respublikonų partija. Prezidentui Eisenhoweriui teks stumdintis su savo partijos nesutariančiais atstovais ir su demokratais, kurie, kaip jo patarėjai įtikino, gali būti jam artimi ir sukalbami, jeigu jis stengsis juos patenkinti, ir net geroje nuotaikoje su jais dirbant, gali tikėtis laimėti 1956 metų prezidento rinkimus.

Palaikymas geros nuotaikos su demokratais reiškia, jei prezidentas, nesiskaitydamas su savo partija, kurią padėjo suskaldyti į kairiuosius ir dešiniuosius, remia demokratų siūlomus įstatymus, arba pats siūlys tokius, kurie demokratų daugumos bus remiami. Taip darant, 1956 metų prezidento rinkimais demokratai galės pasigirti savo kontroliuojamo kongreso nuopelnais ir siūlys respublikonai visai išmesti iš valdžios.

Respublikonų padėtis kongrese keblė. Per dvejus metus prezidento ir jo patarėjų buvo suskaldyti ir vieni kitus dabar užplaukų taso. Respublikonų partijos buvusios daugumos vadai senate Knowland, paties prezidento ir jo patarėjų vadinamas "karo kurstytoju", ir tik todėl, kad jis ragina vyriausybę rodyti atsparumą prieš komunizmą ir nesiduoti komunistams užnuodyti "taikaus sugyvenimo" propaganda.

Iš kitos pusės, patys respublikonai savo partijos oficialų vadą prezidentą vadina "pataikautoju" ir "suminkštėjusiu" komunistų atžvilgiu.

McLellan vietoje McCarthy

Respublikonas senatorius Joseph McCarthy užleido komunistų veiklos tyrinėjimų komisijos pirmininko vietą senate demokratui pirmininkui John L. McLellan, iš Arkansas. Jis taip pat su aiška pavarde kaip ir McCarthy.

Kokia jo pažiūra į komunistus ir komunistų veiklą Amerikoje dar neteko patirti. Taip pat nežinia kokius metodus jis naudos komunistų sekimui ir kiek jam rūpės ar valdžioje yra komunistų ir ar reikia juos išten išrauti.

Vieno ko galima tikėtis, kad ir McLellan sulauks komunistų ir jų rėmėjų organizuotos atakos, jeigu tik jis pradės komunistus jaudinti.

Demokratų taip pat yra atkaklių komunizmo priešų ir susirūpinusių valstybės saugumu, kaip pereiname kongrese, kad buvo respublikonų, prielankių komunistams ir persekiojusių senatorių McCarthy už jo pastangas komunistus sekti. Dėl to daugiausia respublikonai ir pralaimėjo kongresą, sukeldami audrą prieš McCarthy prieš pat rinkimus, atgrasydami komunizmo priešininkus nuo respublikonų rėmimo ten, kur jie turėjo geros įtakos ir didelių skaičius rinkimus nulemti. (Redakcija mano, kad respublikonai daugiausiai pralaimėjo dėl ūkinės politikos ir permažo dėmesio mažajam žmogui. Red.).

Ar teisingai atstovauja

(Atkelta iš 1 psl.)

tuva" tuomet (1953. IV. 22) rašė:

"KD (krikščionių demokratų) grupei kombinuojant, Vlikas pradėjęs naują žygį. KD grupė, siekdama aritmetinės persvaros ir netektos hegemonijos, esanti nusistačiusi grąžinti Vliką "mirusiųjų sielas". Niekur, kaip visi žino, nebuvo ir nėra atgimimo sąjūdžio organizacijos ("N. L." "Vienybės Sąjūdį" klaidingai pavadino "Atgimimo Sąjūdžiu". Mūsų pastaba). Nebuvo jos nei Lietuvoje, nei tremtyje ir dabar jos nėra. Tas atgimimo sąjūdis yra grynusia fikcija. Tai tiksliai manevru kombinuojamieji atstovai, pagal grupelę, kad tiktai Vlikė būtų grupės žmonių daugiau, kad galima būtų turėti persvarą, dominavimą ir diktavimo sąlygas.

Štai dabar, kiek teko patirti, tris dienas Vlikas posėdžiavo, "spresdamas atgimimo sąjūdžio atstovo grąžinimo klausimą"... Tris dienas... Ne konkretų darbą dirbo, bet mirusiųjų sielą, iš vienos pusės, ir mistika pagrįstos organizacijos atstovo įsileidimo klausimą. Norimas įvesti šios "organizacijos" atstovas esąs pasiūlytas p. Literkis, KD narys, niekad nebuvo atgimimo sąjūdžio (ir kaip galima būti nesamos organizacijos atstovas...

Atrodė, kad Vlikas jau bus baigęs kadrylius ir partinę aritmetiką, bet pasirodė, kaip kam svaigė, yra partinė aritmetika, bet ne darbas, kuris, kaip žinoma, prie ankščiau buvusios aritmetikos buvo neįmanomas. Tenka labai stebėtis, kad šituos, fikcija paremtus teigimus, kelias net pats Vliko pirmininkas M. Krupavičius. Įdomu, kada politinės Lietuvos grupės igaus

vaziavimus atvykę mūsų srovių politikieriai skiria BLAFO valdybos narius sroviniu pagrindu. BALFas nėra savistovis pilnoje prasmėje.

BALFO sekcijos vadovybė galėtų būti daug mažesnė ir lygiai darbinga. Ir galėtų būti tie patys veiklieji asmenys. Niekas jiems nepavydėtų jų pasiaukojimo darbuotis. Ta pačia tvarka BALFas galėtų gauti paramą iš Amerikos katalikų vyskupų, kaip ir iki šiol gauna.

bent kiek objektyvia tiesa paremtos moralės?"

Dar kartą įsakmiai primenu, kad šitaip klaidiai Vliką apibūdino ne "griovikai" tautininkai, bet "Nepriklausoma Lietuva", kurią redaguoja valstiečių liaudininkų partijos centro komiteto narys.

Ir vis dėlto ano meto laicistinis blokas sutiko įsileisti į Vliką "mirusiąją sielą" V. Literkį, nes už jį išsiderėjo Mažosios Lietuvos atstovai. Tai buvo pasiaukojanti nuolaida iš laicistų pusės, bet tai buvo padaryta, siekiant pritraukti kiekvienam partinės aritmetikos neapjaukintam lietuviui brangios organizacijos — Mažosios Lietuvos Tarybos atstovą į bendrą darbą. Apie tai jau minėtoji "Nepriklausoma Lietuva" rašė (1953. V. 20):

"Mažosios Lietuvos rezistencijos atstovas į Vliką įvestas. Bet kokia kaina? Ji yra didelė. Legalizuojant vieną teisčiausių principų — Mažosios Lietuvos integralumą ir Mažosios su Didžiąja Lietuva lygybę, — drauge legalizuotas ir didžiausias partinis absurdas, partinei aritmetikai paremti fikcija — vadinamasis Lietuvių Vienybės Sąjūdis, kurio niekad ir niekur nebuvo ir dabar nėra, nes jis minėtai partinei aritmetikai palima būti nesamos organizacijos atstovas..."

Kaip matome, liaudininkams artimas montreališkas savitrašis teisingai nusakė to meto laicistų bloko pasiaukojimą bendrų Lietuvos reikalų labui. Bet anais laikais Vliko padangėse dar nebuvo užtekėjusi tokia liaudininkiška žvaigždė kaip Karolis Žalgauskas...

Buvo natūralu, kad Mažosios Lietuvos vieta Vlikė atiteko tos tarybos pirmininkui Erdmonui Simonaitiui, nors formaliai jį delegavo bene Kėnosios mažlietuvių rezistencinė grupė. Buvo pagrindo tikėtis, kad Simonaitis sugebės išsilaikyti tam tikroje augstumoje ir neįsivels į Vlikę viską nulemiančią partinę aritmetiką, kaip to pageidavo ir daugelis mažlietuvių veikėjų.

Tiesa, pasitenkinimą dėl E. Simonaičio įsileidimo į Vliką jau buvo kiek prislopinusi kita aplinkybė. Martynas Brakas 1952 m. pabaigoje išemigravo į Ameriką ir jo vieton į Vykdomąją Tarybą atėjo Martynas Gelžinis.

Jis Klaipėdoje savo laiku buvo iškilęs kaip tautininkams artimos jaunimo organizacijos "Santaros" vadovas. Gelžinis buvo žinomas kaip dipaminis, kartu ir demagoginis jaunas vyras, bet kurio politinė orientacija sukelė abejotumą. Tačiau galima buvo laukti, kad po tiek metų, kai Gelžinis nusivilkio, santariečių vado uniformą, jis politiškai subrendo. Deja, tas nepasitvirtino. Atrodė, jis pradėjo daryti naują karjerą. Ir visuomenei visiškai netikėtai vad. krikščionių demokratų sparnas mažlietuvių Gelžinio asmenyje įsigijo Vykdomojoje Taryboje besąlyginį talkininką. Būna visokių kurjorų!

Reikia pripažinti, kad Vlikė esantieji krik. demokratų "bosai" sugeba užčiuoti jautriausią vietą — kišenių. Ne tik sau, bet — kai tatai jiems naudinga — primeta, vokišku terminu kalbant, "Extrawuerstschena" ir kitiems. Bet tai daroma ne taip sau. Už "patarnavimą" reikia, kaip Goethės "Fauste", parduoti sielą. Ypač paskutiniaisiais metais, kai ten "bosai" pasidarė Dr. Karvelis, Vliko praktikoje Mamoną įgavo nepaprastai didelę reikšmę.

Štai į šį Vliką, kuriame jau metų metais vyko "Leviathano"

autorius plunksnos vertas "vysų karas prieš visus", pateko kaip Mažosios Lietuvos atstovas Erdmonas Simonaitis. Pačiame Vlike ir Vykdomojoje Taryboje Dr. Karvelis jau buvo įgavęs vis daugiau ir daugiau laisvės savo placioms alkūnėms. Jis pasidarė VT viešpats, įnešdamas į Vliką savo privatineje komercijoje išbandytus principus ir nustumdams į antrą vietą net Vliko pirmininką kun. Krupavičių.

Reikia būti viršmogiui, kad anksčiau ar vėliau nebūtum paliestas vlikinių kombinacijų dvasios. Krikščionių demokratų blokui, pasiryžusiam žutbūt išlaikyti "vyriausybę" savo rankose, neužteko liaudininko žalgausko balso. Būtinai reikėjo surasti bent dar vieną "mirusiąją sielą". Tol, kol Mažosios Lietuvos Taryba nebuvo Vlikė, šis neturėjo tiesioginių priemonių paveikti mažlietuvių. Padėtis pasikeitė, kai Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas atsirado Reutlingene. Būtų per gerai galvojama apie dabartinius Vliko vadovus, jeigu kas manytų, jog jie nepanaudotų tam tikros priklausomybės gijų, kurios Maž. Lietuvos Tarybą jau ir anksčiau saistė su Vliku, stingščiam balsui užsitikrinti. Net ir neperšvietus užkulisių Roentgeno spinduliais, nesunku susivokti, kodėl jau kelintas mėnesis Erdmonas Simonaitis kelia ranką tada, kai tai daro ir Vliko "bosai". O, kaip sakytą, visuomenė turėjo pagrindo laukti, kad Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas sugebės pasilikti anapus partinės aritmetikos kvaitulio.

Kaip bebūtų, Mažosios Lietuvos Taryba atstovauja idėjai, kuri yra brangi visai lietuvių tautai. Ta idėja negali būti parduota iš varžytynių konjunktūrinių vlikinės aritmetikos apskaičiavimų. Būtų nusikaltimas, jeigu Mažosios Lietuvos jautrios problemos imtų priklausyti nuo besikaltiojančių vlikinių kombinacijų. Lietuvių visuomenėje kyla pagrįstas susirūpinimas jau ir dėl šiandien iškiliusio viešumon reiškinio, kad, pav., vokiečių organas "Memeler Dampfboot" peikia Erdmoną Simonaitį (tai ne naujiena!) ir gi-

ria Vliko užsienio tarnybos valdytoją Dr. Karvelį (1954. VIII. 20 d. numeryje). Į tai, tarp kita, neseniai atkreipė dėmesį žymus mažlietuvių veikėjas A. Lymanas Kanadoje. Iš "Memeler Dampfboot" jau nebe pirmą kartą skelbiama prasitarimų prašosi išvada, kad vyriausias Vliko "bosas" Dr. Karvelis ir Mažosios Lietuvos reikalus jau yra sugebėjęs įpainioti į savo įprastą kombinaciją.

Lietuvių visuomenė turi pagrindo laukti, kad jai brangūs Mažosios Lietuvos reikalai bus apsaugoti nuo, pasakytume, karveliško pinklių. Ji taip pat pageidauja, kad Erdmonas Simonaitis, kuris ilgus metus buvo visos lietuvių tautos patikėtinis, nenugriūtų nuo augsto pjedestalo. Tikimės, kad organizuoti visuomenę pajėgs Erdmoną Simonaitį išvaduoti iš nejausios priklausomybės nuo Vliko "bosų" ir išlaisvins iš to voratinklio, kuris jį yra šiuo metu apnarpliojęs. To reikalauja Mažosios Lietuvos garbė. Tas reikalinga ir Mažosios Lietuvos tarybos pirmininko ligšiol buvusiam geram vardui apginti.

"Do all men kill the things

they do not love?", — toks klausimas statomas viename Shakespeareo veikale. Manytume, kad jis šiandien dar nekyla. Vėliau vaduokimės šv. Augustino žodžiais: būti griežtiems nuodėmei ir atlaidiems nuodėmininkui. Bet visiems kelia pasigallėjimo jausmą, kad asmenybė, kurią visa lietuvių tauta augštai vertina, darosi vis vienišesnė, net iki tokio laipsnio, kad per Vokietijos lietuvių bendruomenės valdybos rinkimus tegavo vienai vieną balsą...

B. Pakalnis, Vokietija

PETS OF ALL KINDS

PETS

PARAKEETS. CANARIES
TROPICAL FISH
GOLD FISH. DOGS

FAMILY PET SHOP

One of Cleveland's Most Fully
Stocked Shops

WE BREED OUR OWN BIRDS
Bring Pets For Inspection

Let Your Family Meet Ours

Week Days 9-7 P.M.-Fridays 9-9 P.M.

7915 St. Clair EX 1-7252

Pirmoji tarptautinė kelionių paroda įvyks sausio 10-15 d. Halle Bros. krautuvė, 7-tam aukšte bus rodomos filmos ir įvairių tautybių eksponatai.

GERIAUSI ĮDAINAVIMAI

BR. BUDRIŪNO KVARTETO

TRYŠ PLOKŠTELES:

1. Žvakė ir plauštelė; Valsas
2. Vežė mane iš namų; Klumpės
3. O dalelė; Į kovą; Gyvenimo aidu

KIEKVIENA PO \$1.50

CHICAGOS VYRŲ CHORO

ĮDAINAVIMŲ ALBUMAS

10 dainų: Per naktelę šokau; Ant marių; Tušti paliktieji namai; Draugai, pakelkime taures; Tėviškos vakarai; Jau žirgelis pabalnotas; Naktis graži; Valiok dalgeli; Op, op, Nemunėli; Jau pravartos dvario stonios.

KAINA \$8.00

ČIURLIONIO ANSAMBLIO

ĮDAINAVIMŲ ALBUMAS

15 dainų: Tėve mūsų; Lopšinė; Linelius roviau; Ar aš ne vyšnelė; Eikime mudu abudu; Sėjau rūtą; Tykiai, tykiai Nemunėlis teka; Op, op, kas ten, Nemunėli; Palankėj; Pjemenėlių daina; Anoj pusėj Nemuno; Kalvelis; Skamba, skamba kankliai; Augo kieme klevėlis; Kas bernelio sumjlyta.

KAINA \$10.00

SIŪSKITE PINIGŲ IR TUOJ GAUSITE PLOKŠTELES

DIRVA

1272 E. 71 ST.

CLEVELAND 3, OHIO

Del tokių
priežasčių

Jums patiks

Stroh's
jis yra šviesesnis!

Dabar už vietines kainas

STROH'S turi
puikų skonį
joks kitas alus
negali prilygti.

The Stroh Brewery Co., Detroit 26, Michigan

Clevelande ir apylinkėse

K. Zukui,

buv. ministeriui, dabar Clevelando bendruomenės aktyviam nariui, suėjo 70 m. amžiaus. Siunčiame geriausius sveikinius.

Aušros Sūnūs Clevelande

Šį šeštadienį, Lietuvių salėje Detroito vaidybos mėgėjų sambūris vaidins žinomą Sofijos Kymantaitės - Čiurlionienės veiklą iš spaudos draudimo laikų "Aušros Sūnūs".

Šis veiklas Lietuvos Nepriklausomybės laikais buvo vaidintas visuose Lietuvos Teatruose ir buvo labai gausiai žiūrovų lankomas.

Detroito vaidintojai su šiuo veikalu jau aplankė Chicagą ir turėjo didelį pasisekimą. Šio veikalo pastatymu Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyrius nori iškilmingai užbaigti pareitų metų spaudos atgavimo sukakties minėjimą.

Po vaidinimo bus šokiai griežiant gerai muzikos kapelai ir bufetas. Be to, šokių metu įvyks dovanų paskirstymas. Stambiausia dovana televizijos aparatas.

Visi Clevelando lietuviai kviečiami gausiai dalyvauti šiame metiniame ALTO vakare.

Vaidinimo pradžia 7:30 val. vakaro.

Biletai iš anksto gaunami Dirvoje.

Nauja L. S. Ramovės skyriaus valdyba

Pereitą sekmadienį įvykusiame L. S. Ramovės skyriaus visuotiniame susirinkime išrinkta nauja valdyba, kurią sudaro pirm. K. Budrys, vicepirm. F. Eidimtas, sekr. K. Morkūnas, išd. Pr. Židonis ir kultūrinių reikalų vedėjas G. Gudėnas.

Siuo metu skyrių sudaro 66 nariai. Pereitais metais skyrius iš suruoštos gegužinės pelno parėmė Karį 204.25 dol. ir surinko aukų karo invalidams šelpti 425 dol., kurie buvo pasiųsti jiems švenčių proga.

I naują Kontrolės Komisiją įėjo Motiejūnas, A. Mikolūnas ir V. Šenbergas.

Tautinės Sąjungos Vasario 16 d. tradicinės minėjimas

rengiamas vasario 12 d. K. S. Karpių namuose. Pradžia 7 val. vakaro.

B. K. Balučio minėjimas

rengiamas Tautinės Sąjungos skyriaus įvyks kovo 27 d. 11:30 val. Lietuvių salėje.

Feliksas Žiūrys

praėjusiais metais sunkiai sirgęs, visiškai pasveiko ir vėl aktyviai pradėjo reikštis lietuvių bendruomeninėje veikloje. Atsilankęs į Dirvos redakciją pasiūlydavo, kad abi dukterys gerai baigė mokslus ir dabar dirba savose specialybose.

Clevelando skautininkų sueiga

Sausio 2 d. vyr. škt. V. Šenbergas būte buvo Clevelando skautininkų ramovės sueiga. Ramovės seniūnas vyr. škt. visus sveikino naujųjų metų angoje. Sueigoje buvo apžvelgti metų veikla ir aptarti ateities darbai.

Registruojasi KBVS dalyviai

Korespondencinės Brolijos Vadovų Sueigos prezidentams Clevelande pastaruoju metu registruoja KBVS dalyvius. Laiškai plaukia iš tolimiausių skautų vienetų. Registracijos terminas — sausio 15 d.

Išnuomojamas butas

iš 5 kambarių. Kreiptis: 1258 E. 85 St., telef.: SW 5-3115. Skambinti po 6 v. vakaro. (3)

BENDRUOMENĖS ŽINIOS

Metinis Bendruomenės susirinkimas

Metinis apylinkės susirinkimas šaukiamas sausio 23 d. 11 val. Lietuvių salėje. Darbų tvarka: 1) atidarymas ir mirusiųjų apylinkės narių pagerbimas, 2) prezidiumo rinkimas, 3) rinkimų komisijos papildymas, 4) pranešimai: a) valdybos, b) skyrių ir komisijų, c) kontrolės komisijos, 5) paklausimai ir diskusijos dėl pranešimų, 6) naujos valdybos, kontrolės komisijos ir kitų organų rinkimai, 7) rinkimų komisijos JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimams sudarymas, 8) einamieji reikalai, 9) susirinkimo uždarymas.

Kiekvienas apylinkės lietuvis prašomas: 1) dalyvauti metiniame susirinkime, 2) aktyviai svarstyti ir spręsti apylinkės reikalus, 3) atlikti rinkimų pareigą — sutikti kandidatuoti ir balsuoti už pasirinktus kandidatus. Kandidatus gali raštu pasiūlyti rinkimų komisija, kiekvienas renkamojo amžiaus lietuvis, apylinkės ribose veikiančios lietuvių organizacijos (siūlymai su kandidatų sutikimu rinkimų komisijai gali būti įteikti iš anksto arba susirinkime prezidiumo skelbiamu laiku).

Patikrinti Bendruomenės atsiskaitymai

Apylinkės kontrolės komisijos nariai Edv. Karnėnas — pirm., V. Kasakaitis — sekr. ir Fel. Baranauskas sausio 8 d. tikrino bendruomenės apylinkės piniginius atsiskaitymus. Iki sausio 8 d. apylinkė pajamų turėjo \$4,509.88, išlaidų — \$2,824.55, kasoj rasta \$1,685.33. Komisija vargo mokykloms remti pajamų turėjo \$407.00, išlaidų — \$293.00, kasoj rasta \$114.00.

Parengimų kalendorių įregistruota

Bendruomenės apylinkės parengimų kalendorių yra įregistruotas Moterų Sąjungos 36 kuopos vakaras, kuris įvyks balandžio 17 d. Lietuvių salėje 25 metų jubilėjui paminėti.

GEROS ANGLYS

Jeį turi anglimis apšildomus namus, jei rūpi gera žmonos ir vaikų nuotaika šiltame kambaryje, tuoj kreipkis į "Garden Friends Co.", kad tuoj pristatytų augštos kokybės anglių.

Anglių kainos, pagal rūšį, įvairuoja tarp \$13-16 tonai su pristatymu. Šaukit: HE 1-5535. (2)

Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui, lietuvių šeimoje. Graži ir patogī vieta: 1212 E. 87 St.

Vincas Degutis, Rūtos sald. platintojas parduoda saldinius urmu ir detalais. Adr.: 1397 E. 95 St., Cleveland, Ohio, tel.: SW 1-2181.

JUMS GERI NAMAI

ir su mažais įmokėjimais.

Vienos šeimos, 6 kambarių. Garažas. Gaso šildymas. Netoli krautuvų ir susisiekimo.

Eddy Rd. — St. Clair rajone, 2 šeimų, po 5 kambarius. 2 kambariai 3 augšte. Gaso šildymas.

RAY NAUSNERIS,

Namų prekyba; namų, baldų ir automašinų apdrauda.

UL 1-3919 LI 1-9216
11809 St. Clair

PATIKIMAS APDRAUDIMAS UŽ ŽEMĄ KAINĄ

* Nerizikuokit netekti visko, ką turit iš nuostolių dėl gaisro, audros ar sprogimo savo namuose. Vienas toks nuostolis gali jus materialiai pralūdyti. Pasitarkit, kad turėtumėt pakankamą apdraudą prieš nuostolius dėl ugnies ar kitos nelaimės.

Nustokit pasitikt laime, kad apsaugotų jus nuo judėjimo nelaimės. Baikit rūpintis kaip jūs gautumėt mašiną, jeigu nustotumėt jos dėl vagystės, gaisro, susidūrimų ar kitų priežasčių. Važiukit apsidraudę! Be rūpesčių vairuodami. Visos savo nuosavybės apsaugai. Nepaprastai platus gyvybės apdraudimo planų pasirinkimas sutarties gavėjui. Laisvą dividendų išmokėjimas ir laisvų pajamų galimybių įvairumas.

* 15% dividendų gražinimas visose gaisro sutartyse. Mašinų — sužeidimo — apvogimo — plate glass — bendras apdraudimas — pajamų apdrauda — ligininė.

AL VALONIS
EX 1-4499

1403 Giddings Rd.
Cleveland 3, Ohio
Valonis Insurance Agency (2)

REMONTO DARBAI

Atlieku mažus ir pagrindinius namų remontus, tinko darbus, medžio darbus ir dažymą bei dekoravimą.

V. RICKUS-RICKEVIČIUS
Tel. HE 2-0683
1505 Addison Rd.

ELEKTROS DARBAI

Lietuviai elektrikai atlieka elektros instaliacijos ir remonto darbus. Šaukite GL 1-1996 kasdien po 4 val. vakare. Darbai valdžios įstaigų pripažįstami.

J. CIJUNSKAS
LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

6210 Dibble Ave.,
Cleveland 3, Ohio
Tel.: EX 1-0376

Baldus, šaldytuvus, skalbimo mašinas, indus, televizijos - radijo aparatus, laikrodžius, papuošalus, įrankius, žaislus ir daug kitų gaminių galima pirkti iš urmo sandėlių specialiai žema kaina per

BALTIC Supply Company

Dėl informacijų skambinti kasdien telef. KE 1-0210, arba trečiadieniais nuo 7 iki 9 v. p. kreiptis į Baltic atstovą "Dirvos" namuose 1272 E. 71 (jeiti iš įvažiavimo).

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

Nebrangios gėlės vestuvėms, laidotuviams ir kitiems reikalsams. Įvairūs naujai gauti augalai, papuošalai dovanoms. Lietuviški "Rūta" saldainiai.

ATIDARYTA NUO 10 RYTO IKI 8 V. VAK. IR SEKMADIENIAIS
6901 SUPERIOR AVE. TELEF.: HE 1-6339

Visų rūšių apdraudos reikalais kreipkitės į mane
AUTOMASINŲ — UGNIES — NELAIMIŲ — GYVYBĖS

SMIGEL INSURANCE AGENCY

Felix F. Smigel EX 1-9239

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba randai tampa sunaikinti ar sugadinti ugnies, kreipkitės į J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visa reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne už išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

609 Society for Savings Bld. Telef.: MAIN 1-1773. Rezidencija: PENINSULA 252

JUOZAS KAMAITIS

atidarė NAUJŲ BATŲ PARDUOTUVĘ ir taisymo dirbtuvę 1389 East 65 Str. (kampas Wade Park ir 65 St.) Telef. HE 2-2615 Atdara nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Naujų batų ir pataisymo kainos daug žemesnės negu kitur. Neatideliokit, ateikit į mano krautuvę ir įsitikinkit. Jūs būsit patenkinti. (52)

JŪS NORIT BŪTI GRAŽIOS

Lietuvaitės ALVINOS PAULIENĖS SUPERIOR BEAUTY SHOP

7013 Superior, tel. UT 1-1932 Puikūs veido masažai, antakių dažymas, plaukų dažymas, pusmetiniai. Darbas garantuotas.

PIX BEVERAGE

45 rūšių alaus — visoki gairės, nantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas) Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas. Atdara ir trečiadieniais iki 1 val. 6903 Superior Ave. EX 1-3311

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas 7015 Wade Park Ave. Telef. HE 2-1236 AUTOMASINŲ TASYMAS

Šį mėnesį papiginta kaina įdedam už \$6.95 duslintuvą Chevroletui, už \$7.05 Fordui, už \$8.95 Pontiacui, už \$12.50 Oldsmobilui. Dideli papiginimai dedant duslintuvus ir išmetamus vamzdžius visoms mašinoms.

Kreipkitės į J. S. AUTO SERVICE

PRADĖKIT MAŽĄ SUMĄ! BET PRADĖKIT DABAR!

Santaupos apdraustos iki \$10.000 3% palūkanų.

PASKOLOS JŪSŲ PERKAMIEMS AR STATOMIEMS NAMAMS

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N. 6712 Superior Ave. HE 1-2498 Cleveland, Ohio

GERESNIŲ Namų Statytojai pasirenka MONCRIEF ŠILDYMĄ ir ORO VENTILIACIJĄ

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai. Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežiant geram orkestrui

731 E. 185 ST. KE 1-9737

LIETUVIŲ KLUBO SVETAINĖ IR SALĖ

6835 SUPERIOR AVE.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus Clevelando lietuvius įstoti į Lietuvių Klubą ir nuolat lankytis svetainėje. Penktadieniais specialūs parengimai.

Kviečia visus lietuvių šuoį salę daryti susirinkimus, atšvęsti vestuves, rengti vakarus ir koncertus.

Pilnai padengta apdrauda Utah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBSIS Namų Pagrąžinimas iš Vidaus ir Lauko 7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

SUOPIS FURNITURE

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų būto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS 689 East 185 St. IV 6-0400

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriamai lietuviškoje krautuvėje

P J KERSIS

609 Society for Savings Bldg., Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 mctai simpatingo ir rinoto patarnavimo 6621 Edna Avenue ENDicott 1-1763

DIRVA

atlieka įvairius spaudos darbus. Jūs galite pigia kaina atsispausdinti profesines korteles, įvairias blankas, vamus, plakatus ir kt. karams biletus, vestuvių pakvieti-

Užsakymai priimami ir paštu.

DIRVA — 1272 East 71 St. Cleveland 3, Ohio Telef.: HE 1-6344

ATIDARYTA NAUJA KAVINĖ-SALIŪNAS

ATLANTIC CAFE

PATOGI UŽEIGA VISIEMS LIETUVIAMS.

Savininkas A. KAZAKEVIČIUS

7805 Superior Ave. Telef. EN 1-9451

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: Henderson 1-6344, Redaktorius Balys GAIDŽIŪNAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Biznierių lietuvių visuomenėje

Gyvenimas tik sau ar su visais

J. J. BACHUNAS

Negražu su pavydu skaičiuoti, kiek kas turi, kiek kas uždirba, kiek jam pelno liko. Bet to ir neuždrausi. Kaip neuždrausi žmogui pasigirti, kad jis jau turtingas ir todėl gerbtinas, ar per spaudą paskelbti savo banko, korporacijos, fabriko metinę apyvartą.

Tada viešai matome, kaip ir ką kas turi, kiek pelno jam lieka ar kiek jo normaliai turėtų būti.

Galima drąsiai tvirtinti, kad Amerikos lietuviai biznierių tikrai daro milijonus dolerių apyvartą, ir geras nuosimtis iš jų lieka „gryno pelno“. Jie turtėja. Ir tas mums lietuviams yra pasididžiavimas. Bankai, apdraudimas, agentūros, krautuvės, restoranai, laidotuvių įstaigos ir šimtai panašių tuos biznizius padaro tiesiogiai iš lietuvių. Tad čia skola savo tautai yra aiški. Jei ir ne vien iš lietuvių tas pelnas padaromas, lietuvių biznierių tautinė priedermė vistiek aiški.

Daugumas biznyje uždirbtus pinigus sunaudoja savo asmeniniams reikalsams. To niekas negalėtų smerkti. Žmogus sau dirba ir vaisiais naudoja. Ne pasisekė — neša sunkią riziką. Ir visuomenė čia jam neateis pagalbon. Biznierių privalo ir moka taupyti gal daugiau už kitus. Pasidėti juodai dienai, juodoms bizniui dienoms, atsargos kapitalui, biznio praplėtimui ir pagerinimui, — tai jų verslo įstatymai, kurių kiekvienas turi laikytis, jei nori pastoviai ir sekmingai biznauti.

Man tas suprantama, kaip ir jums daugeliui.

Bet kad biznierių yra visai pamišę ar gerokai primirę savo priedermę savo tautiečiams ir lietuvių tautos kultūrai, tai man taip pat skaudžiai aišku. Mus daug kas dėl to pakaltina, ir nepasakojčiau, kad visai neteisingai.

Darydami apyvartą ir gaudami pelno daugiausiai iš lietuvių, biznierių turėtų suprasti, kad reikia daugiau skirti ir lietuviškiems visuomeniškiems reikalsams, kurių negalima patenkinti kitokiais būdais. Ir pagal biznio apimtį, skirti ne vieną penkinę per metus, net ne vieną šimtinę, bet tūkstantinę, ir ypatingai svarbiais atsitikimais, dešimt-tūkstantinę.

Viceprezidentas sveikina šešis naujus senatorius tik jiems davus priesaiką. Iš kairės: Thomas E. Martin (R), Iowa; George H. Bender (R), Ohio; Patrick McNamara (D), Michigan; Nixon; Gordon Allott (R), Colorado; Carl T. Curtis (R), Nebraska; J. Strom Thurmond (D), South Carolina.

Sakysite, perdedu, perdaug jau užšokau. Jeigu lietuvių ar lietuvių biznio įstaiga padaro penkis milijonus apyvartos per metus, aš jums galiu tvirtinti, kad dešimt-tūkstantinė auka iš pelno nepriklauso fantazijoms. Tai visai realus galimumas. Jei jūs pažiūrėsit, kiek panašioj padėtyje žydai paaukvoja Izraeliui, nebartumėt manęs, kad kalbu niekus arba kad į senatvę pasidariau svajotoju...

Žydu stiprybė Amerikoje ir pasaulyje nėra jokia paslaptis, jei tik atsiminsim, kad jie moka būti tautiškai solidarūs ir tikrai nepagali savo tautinių ir visuomeninių reikalų paremti nuolat ir gausiai. Ir tuo savęs nenukriaušdami, o tik stiprėdami, kaip bendruomenė.

* * *

Gal ir negerai, kad vis imu pavyzdžius iš svetimų tautybių, lyg tarsi lietuvis pats savo protu nebemokėtų galvoti. Galvoti jis moka, savo biznyje jis pakankamai gudrus, tik bėda dar, kad jis... savo, kaip tautiečio, išvadų iš to nepadaro.

Todėl ir vėl griebiuosi už amerikiečių pavyzdžio — tų stambiųjų binizerių ir korporacijų, pagaliau ir visų kitų išmintingų biznierių, kurie negali skirti milijonus dolerių visuomeniškiems reikalsams.

Kaip mums visiems gerai žinoma, Amerikos įstatymai yra palankūs geraširdiškoms aukoms. Visuomeniškiems reikalsams paaukotos sumos leidžiamos nubraukti nuimti nuo tos bendros sumos, už kurias biznierių ar kito verslo žmogus moka federalinius pajamų mokesčius.

Yra ir kitų palengvinimų šioje srityje, kaip fondacijų fondai ir kt. Taigi, visuomeniškiems sveikatos, labdaros, mokslo, meno ar panašiams reikalsams auksa atskiri asmenys, bet ir valstybė tam pritaria, palaiko, su savo įstatymais palengvina. Valstybė skatina labdarinę aukojimą, tartum ir pati savo dalį pridėdama, nes juk ji tuomet gauna mažiau pajamų. Taip Amerikos valdžia palaiko savo seną, garbingą ir naudingą tradiciją.

Mūsų lietuviai biznierių šiuo palengvinimu ir tradicija tačiau nepakankamai pasinaudoja, is to patys neiki tepelnydami, bet tautiškiems visuomeniniams

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS REDAKCIJA IR LEIDĖJAS PRANEŠA

Dabartinė Lietuvių Enciklopedija yra leidžiama labai nepaprastose aplinkybėse: nėra kiek reikiant nei talkininkų, nei archyvinų šaltinių, nei parankinių liuanistinių bibliotekų, kurias yra turėję Lietuviškos Enciklopedijos bendradarbiai. Be to, daugelis iš jų, kurie dabar dirba Lietuvių Enciklopedijai, yra išsiblaškę po įvairius kraštus ir, svarbiausia, dėl egzistencinių priežasčių negali kiek reikiant skirti laiko enciklopediniam darbui. Todėl, pradėjus leisti naująją LE, tuojau išliko ne tik didesnis redaktorių bei bendradarbių santalkos ir aiškesnės bei griežtesnės redakcinio darbo sistemos bei plano ir atsakomybės klausimas. Tai ypač suakutėjo tada, kai pasirodė, jog šiuo metu yra visai neįmanoma vienam viską apimti ir kontroliuoti; juo mažiau vienas, nesiskaitydamas su bendrojo darbo dalyviais, gali įvairių sričių dalykus spręsti tik viena savo nuožūra. Todėl 1954 VII 17 d. įvykusiame LE redakcijos posėdyje, kuriame dalyvavo A. Bendorius, prof. Vl. Biržiška, P. Būtenas, Pr. Čepėnas, J. Girnius, J. Kapočius ir J. Puzinas, — tam posėdžiui pirmininkavo Pr. Čepėnas, o sekretoriavo A. Bendorius, — buvo aptarti pagrindiniai redakcinio darbo organizacijos dalykai, būtent —

1. atskirus LE tomus redaguoja atskiri redaktoriai;
2. vyr. redaktorių taisyto lituanistinius straipsnius, o visus mažesnius straipsnius paruošia tomo redaktoriai;
3. bendradarbių pasirašyti straipsniai neličiami, tik pataisomos jų pastebėtos aiškos klaidos;
4. gautuosius autorių ir savo paties parašytuosius straipsnius tomo redaktorių betarpiškai įteikia kalbos taisytojui, kuris, mūsų reikalsams padarydami didelę skriaudą.

Mano nuosirdžiausias linkėjimas visiems lietuviams biznieriams ir profesionalams, atėjusiems naujiems metams būtų — įsigyventi į šią gražią ir naudingą amerikietišką tradiciją, daugiau remti visuomeninius ir kultūrinius reikalus.

O jeigu savas pas sava, tai ir lietuvis biznierių ir profesionalų pirmiausiai remia savųjų reikalus!

Iš tautininko padarė kontrrevoliucionierių

Iš mano atsiminimų / J. Gudauskis

Kada mane išvedė iš kameros į pirmąjį tardymą, buvau kaltinamas tuo, kad gyvendamas Nepriklausomoje Lietuvoje priklausiau Lietuvių Tautininkų Sąjungai, o grįžau iš tardymo jau kaip kontrrevoliucionierius. Statuto 58 str. 13 p. grėsė mirties bausmė.

Tiesa, mano bylos tardytojas Bielov mane ramino, kad tai dar nereikiška, jog mane ir baus už kontrrevoliuciją, nes tas kaltinimas man pateiktas tik todėl, kad turėtų pagrindą mane laikyti kalėjime, kol bus įieškoma tikroji mano kaltė.

Bet ar aš galėjau tuo Bielov pasitikėti? Gerai žinojau, kad mano praėjusio veikloje jis nerado jokio nusikaltimo Tarybų Rusijos įstatymams. O kas tada? Ar kartais jis tada nesustos ties dabar man pateiktu kaltinimu? Sekančią dieną, Kalėdinių švenčių išvakarės — Kūčios,

ištaisęs kalbą, juos grąžina tam pačiam tomo redaktoriui;

5. vyr. redaktorių visa tai patikrina iš korektorių;
6. jis taip pat spaudai paruošia specialinius savo srities dalykus, tiek iš senosios enciklopedijos paimtus, tiek iš kitų autorių gautus, ir prieš spausdinant duoda kalbininkui peržiūrėti;

7. tomo redaktorių iš anksto supažindina vyr. redaktorių su tais straipsniais, kuriuose jis eventualiai gali ką nors papildyti.

Nors šitie nuostatai visų posėdžių dalyvių buvo vienu balsu priimti ir pasirašyti, tačiau vyr. redaktorių šių nutarimų nesilaikė. Dėl to ilgainiui susidarė tam tikrų sunkenybių:

1. kaikiurie skyrių redaktoriai pasitraukė, ir grėsė pavojus netekti kitų pagrindinių bendradarbių;
2. LE skaitytojuose kilo susirūpinimas dėl nevienodo vienu dalykų dėjimo ar nedėjimo enciklopedijon vien sroviniams ar asmeniniams sumetimais, ir
3. vyr. redaktorių tam tikra elgsena sunkino ne tik patį redakcinį darbą, bet ir tolesnį LE leidimą.

Todėl 1954 XII 27-28 d. New Yorke susirinkę šios dabartinės padėties ir tolimesnio LE leidimo aptarti, LE redakcijos nariai A. Bendorius, J. Girnius, V. Maciūnas, J. Puzinas bei Pr. Skardžius ir LE leidėjas J. Kapočius, — Pr. Čepėnas paskutiniu laiku pranešė dėl susisiekimo priežasčių negalės suspėti atvykti iš Chicago į New Yorką, — iš pagrindų apsvairstė visus ginčytinus dalykus bei pateiktuosius dokumentinius duomenis ir rado, kad

1. vyr. redaktorių nėra LE leidėjo formaliai atleistas, bet jis pats yra pasitraukęs nuo redakcinio darbo;
2. tiek LE leidėjas, tiek šio posėdžio dalyviai mano, kad prof. Vl. Biržiškos talka enciklopedijai yra naudinga, ir todėl pageidauja, kad jis toliau neišsiskirtų iš LE redakcijos kolektyvo;
3. kaikiuriuose laikraščiuose pasirodžiusios žinios, kad LE ateityje galėtų virsti tam tikros krypties leidiniu, neturi jokio pagrindo: LE ir toliau bus leidžiama laikantis ko didžiausio bešališkumo;
4. vieningai LE linijai išlaikyti yra priimti bendri redakcinio darbo nuostatai, kuriais vadovaujasi atskirų raidžių bei skyrių redaktoriai ir bendradarbiai; redakciniam kolektyvui pakaitomis atstovauja ir jo darbo posėdžiams vadovauja spausdinamosios raidės redaktoriai.

Šie nutarimai posėdžio dalyvių priimti vienu balsu.

LE redakcija ir leidėjas

bet mūsų kameroje Kūčių nei ženklo. Priešingai, būdėtojas antrojo pamainoj leik ne tik kad nenupirko rūsio vyresniojo leistikų nupirkti papirusų, (žinoma, iš mūsų pačių malspinigių), bet dargi vakarienei kasdienės duonos. Nors visada alkome, bet tą vakarą leikas paliko mus visiškai alkanius.

Ruošėmis eiti gulti visi sujaudinti, pikti. Bet tuo momentu vienas kalinys šūktelėjo, kad savo apsiausto rankogaly radęs vieną papirusą, kurį įsūkyti pasiūlė visiems bendrai, kad turėtumėm ateity kuo paminėti Saugumo Rūmų rūsio kameroje 1940 m. atšvestas Kūčias.

Pasiūlymas visų buvo priimtas su dėkingumu ir buvo sutarta visiems stoti į eilę ir traukti tik po mažą dūmelį, kad visiems užtektų.

Po "Kūčių" visi sugulėme. Vos tik užmigau ir sapnuoju, kad aš savo šeimą prie patiekalų turtingo Kūčių stalo. Visi su visais lauzome plotkas, linkdami viens kitam laimės, o gretimame kambary laukia uždegama puošni kalėdinė eglutė... Bet staiga pasigirsta šlykštus leiko balsas: — Jonas Gudauskis, Fartunato sūnus, kelk, pasiimk savo daiktus ir tuoj išeik! Aš tuoj strakt nuo narų, čiupt pogalvėlę su rankšluosčiu ir marš po duris.

Leikas tuoj nuvarė mane į raštinę. Sakau — nuvarė, nes kaliniai yra tik varomi, rankas susinėrė už nugaros.

Raštinėj man gražino mano skrybėlę ir lagaminėlį su daiktais. Nors pora šiltų kojinių ir baltinių buvo dingę, bet įsakė pasirašyti, kad man gražinta viskas tvarkoj.

Nors aš žinojau, kad jie manęs į laisvę nepaleis, tačiau ji paklausiau: — Ar jau esu paleidžiamas į laisvę? — Leikas man atrėžė: — Buržuju, tu laisvę tiek bematysi, kiek savo ausis! Netrukus specialiu "limuzinu" su geležinėmis grotomis buvau nuvežtas į Kauno Sunkiųjų Darbų Kalėjimą ir atsidūriau "laukiamajame". Kambarys perpildytas tokiais pat kaip aš iš visų Lietuvos kampan. Kambary jokios kėdės nei suolo. Silpniesiems išsitiesęs pasieniais ant grindų, kol sulaukė savo eilės į kratų kambarį.

Jau auštant atėjo ir mano eilė. Krata buvo labai stropi. Iščiupinėjo rūbų visas siūles ir atlapus ir net nuogą kūną. Pagaliau išpjaustė visas metalines sagas ir išvarstė iš batukų šniurlius.

Po kratos gavau seną antklodę, čiuzinį su sutrintais šiaudais, aliuminį dubinėlį ir šaukštą. Vadinasi, čia minkštai gulėsiu ir valgysiu net pietus!

Mano lagaminėlį paėmė apsaugai, man gi leido su savimi paimti: baltinius, kojines, nosines ir rankšluostį. Pagalau prižiūrėtojas man įsakė paimti nuosavą ir valdišką "turtą" ir eiti pagal jo nurodymą. Einu, lipu, lipu, einu, kol atsidūriau trečiame augšte, 8 skyrius, 40 kameroje. Bet kameroje nė vieno kalinio. Nustebęs paklausiau prižiūrėtojo, ar čia vienam teks kalėti? Prižiūrėtojas nusišypsojo ir tarė: — Kur tu būsi čia vienas! Čia yra tiek vyrų, kiek matai čiuzinių.

Permačiau akimis: dvidešimt vienas čiuzinys. — Tai kur tie vyrai? — klausiu prižiūrėtoją. — Dabar jie yra išvietę. Palik kameroje savo daiktus ir eik į išvietę.

Į kambarį grįžau sykiu su kitais. Grįžę visi susėdė ant savo čiuzinių, kurie vienoj ir antrojo pusėj užima visą pasienį. Žiūriu, kur čia man prisiglausti su savo čiuziniu. Tuo momentu vienas vyras iš dešinės paklausė manęs, ar aš esu lietuvis. Kada praby-

Pagarsėjusio Korėjos kare generolo W. F. Dean sūnus priimtas į JAV kadetus duoda priesaiką dalyvaujant tėvui.

LIETUVIŠKAI AMERIKIEČIŲ MOKYKLOJĖ

Brunswick miestelyje, valandą kelio į vakarus nuo Clevelando, prieš šventes to miestelio mokykloje įvyko mokinių ir tėvų pobūvis, kuriame buvau pakviestas dalyvauti.

Po įdomių tiek iš mokytojų — tėvų ir mokinių kalbų apie bendradarbiavimą tarpusavyje, įvyko programa. Buvau be galo nustebintas, kai į sceną įėjo keturios lietuvaitės, tautiniuose rūbuose, ir padainavo lietuviškai keletą dainelių.

Buvau nustebintas, kad ten, kur gyvena vien slavų ir vokiečių kilmės žmonės, visoje apylinkėje gyvenanti tik vieną lietuvių šeimą, Clevelando daugumai pažįstama, tai ūkininkų p. Naurų vaikai išėjo pasirodyti su lietuviška programa. Stebėjau ten buvusius ir mačiau kokią didelį įspūdį visiems padarė. Susilaukė gausių plojimų ir prašymų dar kartą pakartoti.

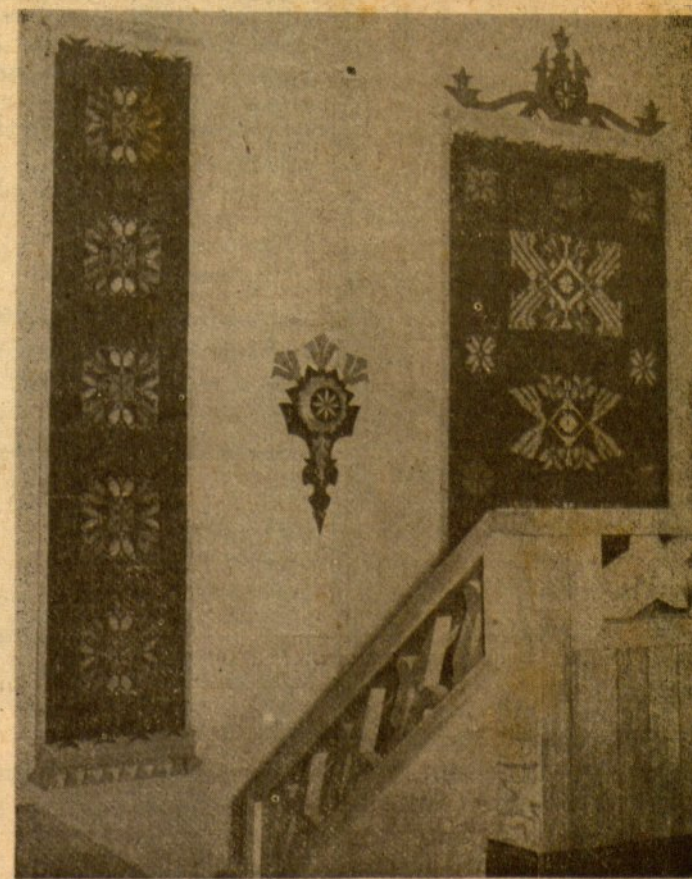
Džiugu, kad anksčiau atvykusiųjų antroji karta neužmiršta savo tėvų kalbos, su ja išeina pasirodyti ir sulaukia pasisekimo. Tai pavyzdys visiems.

Z. Dučmanas

DIRVA

LAUKIA

JOSŲ TALKOS!

Tautinės Sąjungos namų, Bostone, laiptų vaizdas.

Rašomosios mašinėlės visų geriausių firmų, o jų tarpe garsiosios SMITH-CORONA, bet kurios kalbos raidynais, — išsimokėtinai. Naujausi modeliai. Lietuviškas raidynas greta pilno ir nepakeisto amerikoniško. Kainos nuo \$67.50 ir augčiau. V. BARTKUS. Adr.: 712 E. 92 St., Cleveland 8, Ohio. Tel.: LI 1-6716.